... ې ريپوټ له افترا پرته بل څه نه دي

پاب دقضايي حکم د محکوميت د طرفونو الي ۹ برخه کې د نظرياب د استيناف محکمې د رياست داستهداي په ورکولو اود لوی څارنوالۍ د قضايي مطلوبيت د استهداي ۹ اړوند چې مطلوبيت په لحاظ د پروان د ښارۍ محکمې له خوا د ساتلې شوې پرېکړې د طرزې لوېښته يې کړې، لازمي لازيوونې وشوې او هم د افغانستان د کارکوونکو د ملي انحلالي د مرکزي شورا د حقوقو د احقاق په باب دعلي شورا استهداي له په پېلټرې سره طرګنده شوه چې د اساسي قانون د ۱۲۰ مادې له حکم سره سم د محکمو لوړلو شوراو د طرزې مرجع چې دتحقيقي او حکمي اتخاذو له خوا ورکړل شي، محکمې شي له دې امله کولای شي د خپلې لوېښتې په باب اړونده واکمنې محکمې له مراجعه وکړي په همدې ارتباط د عالي شورا په غونډه کې د قضايي کادر د درجې د تثبيت د کميسون نظر په پام کې لوړلو سره قضايي کادر د حقوقو او امتيازونو له طرزې سره سم د پخوانو لوقاضيانو قضايي کادر لوړول تصويب شول

باختر

کوم ناروغ ته د روژې خوړل روا دي؟

(۲مخ)

د جرګو جوړول زموږ د ټولنې ستره اړتيا ده

(۲مخ)

د روژې په مبارکه مياشت کې بايد له اړو دوړو سره مرستې وشي

(۲مخ)

د ترهګرۍ پر ضد د مبارزې او سولې لپاره د سعودي د پاچا دوره

(۱مخ)

Ketabton.com

د تخار ښاروالي ته ... د پوهنې پراختيا غواړي

د جمهوري رياست لومړي مرستيال مارشال محمد قسيم فهيم پرون د تخار ولايت له يو شمير عالمانو، سپين ږيرو، استادانو او د پوهنې له مسوولينو سره وکتل. دجمهوري رياست مطبوعاتي دفتر باختر آژانس ته خبر ورکړ، د دغې کتنې په بهير کې دجمهوري رياست لومړي مرستيال د پوهنې کارکوونکي ...

جمعې هلو ځلو هيله وکړه. دجمهوري رياست لومړي مرستيال زياته کړه دهېواد راتلونکي په پوهو او زده کړي ځوانانو ځوانانو پورې اړه لري او موږ هغه وخت شمسور او پرمختللي هيواد خاوندان کېږو چې دپوهنې کارکوونکي په خپلو دندو کې هغه اوهاند وکړي. په دې کتنه کې ...

(c) ketabton.com: The Digital Library

سرمقاله
د ترهګرۍ پر ضد د مبارزې او سولې لپاره د سعودي د پاچا رول

د افغانستان د اسلامي جمهوریت جمهور رییس ښاغلي حامد کرزي د سعودي له پاچا او له خادم الحرمین الشریفین څخه هیله وکړه، چې د پاکستان حکومت له ترهګرۍ سره ګډې مبارزې او له افغان سولې سره مرستې ته راوبولي. حامد کرزي د خادم الحرمین الشریفین اعلیحضرت ملک عبدالله بن عبدالعزیز ال سعود ته وویل: «لکه تاسو اعلیحضرت چې په جریان کې یاست زموږ په ګاونډي هېواد پاکستان کې جلالتماب محمد نوازشریف د انتخاباتو په نتیجه کې د صدراعظم په توګه وټاکل شو او نوی حکومت یې منځ ته راوړ، افغان دولت په پاکستان کې د انتخاباتو د کامیاب بهیر د هرکلي ترڅنګ د پاکستان له نوي حکومت سره د ګډې سوله ییزې راتلونکې لپاره د هر ډول همکارۍ اعلان وکړ. موږ لکه د لمر په شان یقین لرو چې د پاکستان او افغانستان دواړه مسلمان او ګاونډي هېوادونه یو شان د تروریزم له ګواښ سره مخامخ دي، له بده مرغه دلته له تروریزم او د اسلام د مقدس دین له نامه څخه ناوړه ګټه پورته کېږي او د اسلام ضد اعمال د اسلام په نوم ترسره کوي. اعلیحضرت خادم الحرمین الشریفین! په اسلامي نړۍ کې ستاسو اعلیحضرت درناوی او اغېز او په پاکستان کې د نوي حکومت منځ ته راتګ د نوي فرصت په توګه موږ ته دا هیله راکوي چې ستاسو اعلیحضرت د لارښوونو په رڼا کې خپل ستر هدف یعني د تروریزم پرضد د افغانستان او پاکستان یو لاس کېدو ته رسېدلي شو چې دواړه ولسونه په سوله او امن کې د ورورۍ او ښه ګاونډیتوب ژوند وکړي. افغانان په دې برخه کې یو وار بیا ستاسو اعلیحضرت د لارښوونو او مرستو غوښتونکي دي چې د هغو له برکته افغانستان پاکستان او سیمې ته سوله او ثبات راشي.» حامد کرزي په داسې حال کې د سعودي له پاچا څخه د ترهګرۍ او اورپکو پر ضد له پاکستانه د مبارزې او له افغان حکومت سره د پاکستان له خوا د سولې په برخه کې د مرستې غوښتنه کوي، چې د پاکستان او نورو مغربینو د ناولو هڅو له امله د سولې پر سر د خبرو لپاره د طالبانو د قطر دفتر بې اغېزې او له پامه ولوېد او دغه راز پاکستان لا هم د خپلو موخو لپاره ترهګرۍ او اورپکي روزي او هم یې هڅې ګړندۍ کړې، چې د افغان سولې لړۍ په بشپړه توګه ناکامه کړي او پر طالبانو فشار راوړي، چې له افغان حکومت سره سوله ونه کړي، د دې ترڅنګ په قطر کې هم پاکستان له طالبانو او امریکا سره د افغان سولې تر نامه لاندې د افغانستان د تجزیې لپاره معاملې پیل کړې، خو ژر یې مخنیوی وشو، په همداسې حال کې د سعودي عربستان پاچا کېدای شي ښه منځګړیتوب وکړي او د حرمین الشریفین د خادم په توګه هغه ته ټول مسلمانان هیله لري او خبره یې مخکې نه غورځوي، له همدې امله افغان حکومت ډېره د وخته دا هیله لرله، چې د قطر پر ځای سعودي عربستان د سولې د خبرو منځګړیتوب کړی وای، نو هیله ده، چې د سعودي پاچا او د حرمین الشریفین خادم په دې اړه خپل رول په ښه توګه ولوبوي او پاکستان لومړی له ترهګرۍ سره اغېزمنې مبارزې ته وهڅوي او بیا یې د افغان سولې لپاره مرستې ته اړ کړي، ځکه په اوسني ناورېځوالي کې هم افغانان او هم پاکستانیان له سخت ناورین سره مخ دي او هم د اسلام له سپېڅلي نامه څخه ناوړه ګټه پورته کېږي.

کومو ښځو ته روژه خوړل روا دي

احمد زلمي ښهار

دا خو روښانه ده، چې د حیض او نفاس په وخت کې ښځو ته د روژې خوړل روا دي، خو د دې ترڅنګ هغه ناروغان، چې ناروغي یې اوږده او سخته وي او یا هم هغه کسان، چې د روژې نیولو په صورت کې ورته سخته او وژونکې ناروغي پیدا کېږي نو روژه دې نه نیسي او پر ځای دې فدیه ورکړي، چې یوه مسکین ته په کافي اندازه د خوراک برابرول او یا هم تر دې زیات څه د هرې یوې روژې په بدل کې پرې فرض ګرځول شوي دي، خو دلته د حیض او نفاس لرونکو ښځو ترڅنګ نورې یو شمېر میندې هم شته، چې هغوی ته هم د روژې خوړل روا دي، نو دا کومې میندې دي؟ ځواب جوت دی، الله (ج) روژه اسانه کړې او د روژې نیولو لپاره یې هم مسلمه امت سره جلا کړی دی یعني پر هغو کسانو یې رحم کړی، چې روژه ورته زیان رسوي، په دې ډله کې یو شمېر میندې هم شته، چې روژه نیول ورته زیان رسوي او باید یې خوري. دا میندې امیدوارې او تي ورکوونکې میندې دي، چې د روژې په وخت کې د ناروغانو غوندې ګڼلې کېږي که امیدوارې او یا هم تي ورکوونکې میندې پر خپلو ماشومانو ورپېدلې، چې روژه به ورته ضرر ورسوي او یا به ماشوم ضایع کړي، نو په دې صورت کې هغوی ته روا ده، چې روژه وخوري او بیا یې په وخت سره قضایي راوړي. نړیوالو ټولنو، ملګرو ملتونو او ټول هېوادونو اوس په دې هڅه کې دي، چې د مور او ماشوم ژوند وژغوري، له بده مرغه افغانستان د نړۍ تر ټولو بد هېواد د مور او ماشوم د ژوندانه لپاره او تر ټولو ځای په ګوته شوی دی، نو دا چې د مور او ماشوم ژوند هم ژغورل شوی وي او د هغوی ژوندانه ته پام شوی وي، نو هغو امیدوارو او تي ورکوونکو میندو ته، چې روژه یې ماشوم ته زیان رسوي یا یې ماشوم ضایع کېږي او یا یې شیدې کمېږي او یا وچېږي، نو هغوی دې روژه وخوري، په دې اړه د کتاب الفقه علی المذهب: د لومړي جلد په ۵۷۳ مخ کې پوره دلایل وړاندې شوي او هغه میندې، چې یا امیدواره وي او یا ماشوم ته تي ورکوي او د روژې په نیولو سره دې او ماشوم ته یې زیان اوړي او یا د مور او ماشوم ژوند له خطر سره مخامخوي، نو روژه دې نه نیسي او د حیض او نفاس لرونکو میندو په څېر دې د روژې قضایي راوړي، دا میندې که څه هم د هغو ناروغانو په شان یادې شوي، چې روژه ورته روا ده، خو قضایي به راوړي نه فدیه، نو چې دا میندې د ناروغانو په څېر یادې شوې، خو هغوی به د حیض او نفاس لرونکو ښځو په شان قضایي راوړي، هره امیدواره او تي ورکوونکې مور دې فکر وکړي، چې روژه ورته زیان رسوي او که څنګه؟ که د روژې په نیولو سره دغو میندو او ماشومانو ته زیان اوښت یعني ماشوم یې زیانمنه، پرې لږ وچېږي او نور مرضونه ورته پیدا کېدل، نو بیا دې روژه وخوري، خو له دې پرته دې روژه ونیسي او هغوی ته یې خوړل روا نه دي، ځکه ډېرې میندې شته، چې روژه نیول ورته کوم زیان نه اړوي، نه ماشوم ضایع کېږي، نه یې د ماشوم شیدې لږ کېږي او نه هم نورې ناروغۍ پرې راځي، نو بیا ورته روا نه ده، چې روژه وخوري، خو د حیض او نفاس په موده کې پر ښځو روژه خوړل واجب دي، هغوی به یې هرو مرو خوري او په به موقع کې به د هرې یوې خوړلې روژې قضایي راوړي، یعني د همغو خوړل شویو روژو په اندازه به له سره روژې نیسي، ځکه نو یا هم پر دا ټول ښځو د الله (ج) له خوا رحم شوی، چې په نه او اسانه موسم کې روژه شي او دا د هغوی اختیار دی، خو قضایي یې پرې واجب ده. قضایي به راوړي، چې هغوی له هم د روژه نیولو په څېر ثواب ورسېږي، نو، چې هغوی په رمضان میاشت کې روژه نه نیسي او د رمضان میاشت روژه ډېر ثواب لري، خو دا د الله (ج) رحم دی، چې دا ټول کسان یا ښځې، چې د خوړل شویو روژو په اندازه یا روژې ونیسي او یا یې قضایي راوړي، نو همداسې ثواب ورکوي، لکه، چې د رمضان د میاشتې روژه نیولو ته یې ورکوي که یا هم د رمضان په میاشت کې د حیض او نفاس په وخت کې دا ښځې روژه ونیسي، نو یې ګټې نه ده، هیڅ ګټه یې نشته او روژه یې صحت نه لري، لکه لمونځ یې، چې صحت نه لري، نو همداسې یې روژه هم صحې نه ده، خو د روژې او لمانځه تر منځ یې توپیر دا دی، چې د روژې قضایي پرې واجب ده او د لمانځه قضایي پرې نشته یعني د خوړل شویو روژو قضایي به راوړي، خو د ادا شویو لمونځونو قضایي پرې نشته او هغه الله (ج) وربخښلي او هغوی یې ترې معاف کړي دي.

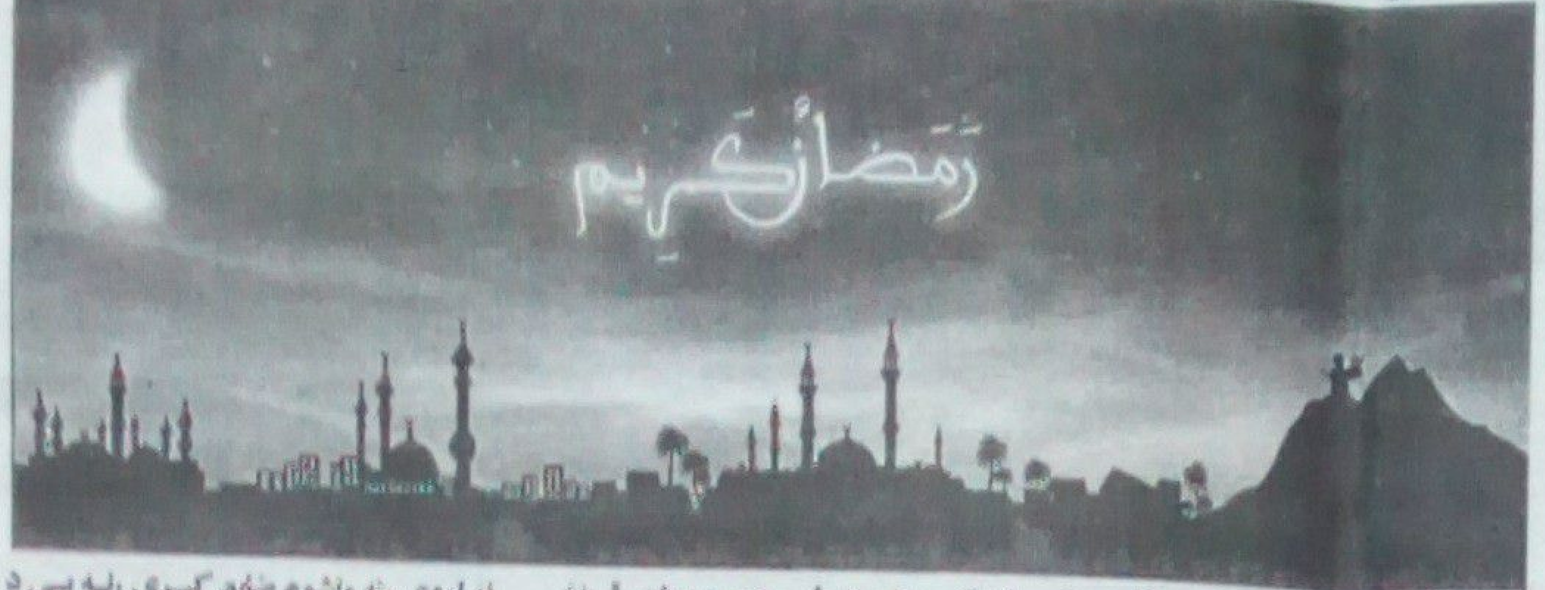

د جرګو جوړول زموږ د ټولنې ستره اړتیا ده

سمیع الله «سمیع»

جرګه زموږ په تېر پنځه زره کلن تاریخ کې زموږ له پخوانو او نیکونو څخه راپاتې شوې ستره او با ارزښته عنعنه او دود دی. له بلې خوا که چېرته د بشریت پیدایښت او د هغه دوام ته نظر وکړای شي نو له دوو تنو نیولې تر کورنۍ، قبیلې او بالاخره د لړۍ ملتونو ترمنځ د تفاهم او خبرو د پیل ژبه په جرګه پیل شوې او تراوسه پورې یې په بېلابېلو بڼو دوام موندلی دی. دا خبره باید په زغرده سره وکړای شي چې د جرګې دیسل تحفه ډېلېوالي دیموکراسي پیلامه ګڼل کېدای شي کله چې انسان پیدا شوی او دغه ژبه په خبرو راغلې، نو همدغه د جرګې خبره هم ورسره ملګرې ښکاري جرګې ډېورلني اصل پربنسټ زموږ د هېواد په لرغوني تاریخ کې دود موندلی دی چې ددغه دود په دوام زموږ د خلکو هراړخیز ژوند بدلون موندلی دی. زموږ په هېواد کې د دولتونو او نظامونو په جوړېدلو سره جرګې هم خپل شکل ته بدلون ورکړی دی او ترننه وارسېدلي ده او د ټول ولس په جرګه بدله شویده په هېواد کې د آریایانو د تمدن د انکشاف په بهیر کې په دوه ډوله جرګه رامنځته شویده چې لومړی جرګه یې محلي یا کلیوالي جرګه وه چې په کلیو کې به د خلکو ترمنځ کېدله او د خلکو ترمنځ شخړې به پې هوارېدلې په لومړۍ جرګه کې به ښځو او ټولنې وګړو ګډون کاوه دوهمه لویه ولسي جرګه چې د قومونو او قبایلو مشرانو او پوهانو په کې ګډون کاوه په نوموړې جرګه کې به د ټولنې د راتلونکې په اړه پرېکړه کېدله او دولتي واکمن به هم په کې برخه اخیستله، چې واکمن به هم د همدغې جرګې د پرېکړې له مخې ټاکل کېده. که زموږ د هېواد مذهبي بهیر ته وکتل شي نو جرګو هم په کې ځانګړې برخه درلوده د بودایي مذهب په بهیر کې جرګې هم دود موندلی دی زموږ د هېواد د جرګو په هکله په ۳۹۹ کال کې یو شمېر چینایي سیلاني زیارت کوونکو هم ډېر څه لیکلي دي د اسلام په مقدس دین کې جرګه له ځانګړي ارزښت څخه برخمنه ده او د قرآن عظیم الشان سوره الشوری هم په دې برخه کې نازله شویده د نوموړې مبارکې سورې له مخې ټول مسلمانان په خپلو کارونو کې مشورې ته رابلل شوي دي. زموږ ستر پیغمبر او د بشریت لارښود حضرت محمد (ص) د خپل ژوند په ټولو اړخونو کې هڅه کړې چې د مسلمانانو ترمنځ ټولې شخړې د جرګې او مشورې له لارې حل کړي په دغې برخه کې کېدای شي چې له ډېرو بېلګو څخه یادونه وکړو په جرګه کې رایه ورکول یو مهم اصل دی او د جرګې ګډون وال مکلفیت لري چې د رایو له اکثریت څخه متابعت وکړي او د هغې ټولې پرېکړې په پوره ډول عملي کړي ولوکه رایه یې هم نه وي ورکړې که د اسلام تاریخ ته نظر وښي نو دا به لري په ډاګه شي چې زموږ ستر پیغمبر حضرت محمد (ص) له وفات وروسته د خلفای راشدینو په ټاکنه او وروسته د اسلامي نړۍ په ټولو شخړو کې له جرګې څخه کار اخیستل شوی او د جرګې پرېکړې یې په ډېر ارزښت او امانت داری سره عملي کړي دي او زیاتره دغه جرګې به په جوماتونو کې جوړېدلې کله چې د افغانستان خلک د اسلام په مقدس دین مشرف شول نو شعوبیانو په وړاندې یې سیاسي مقاومتونه راپورته کېږي او دغه مقاومتونه د خلکو ترمنځ د جرګو په جوړېدلو سره زور اخلي او خلک د وسلوال مقاومت په وسیله دې ته هڅول کېږي چې له عربي اشغالګرو څخه ځان وژغوري چې د ابومسلم خراساني او یو شمېر نورو نومیالیو شخصیتونو په ګډون عربان دې ته اړ کېږي چې له افغانستان څخه خپلې پښې سپکې کړي دغو واقعیتونو په رڼا کې جرګه زموږ په تاریخ کې زموږ د خلکو یو ملي دود ګرځول شوی دی او له خاص ارزښت او درنښت څخه برخمنه ده. زموږ د هېواد په تاریخ کې ډېرې ستري تاریخي جرګې رامنځته شویدي چې ډېرو ستر وړتیاو او شخړو ته یې د پای ټکي اېښي دي. زموږ خلکو د جرګې پرېکړې په پوره ډول عملي کړېدي او هېواد یې له ستروغمیزو څخه بچ کړیدي او د یو سوله ییز ژوند لارښوونه یې کړیده کله چې په هېواد کې کومه شخړه را پیدا شوې او یا د هېواد د زعامت د ټاکلو خبره رامنځته شوې ده نو خلکو لویو جرګو ته مخه کړې ده او د لویو جرګو په جوړولو سره یې خپلې ستونزې ته د حل لاره پیدا کړېده کله چې په ۱۷۰۹ زکال کې د قومونو ترمنځ د هېواد د مشر د ټاکلو خبره راپورته شوه نو لویې جرګې له لارې د قومونو مشران او مخور راټول شول او د مشرۍ پګړۍ یې د حاجي میرویس خان په سر کېښوده او نورو ټولو خلکو د جرګې پرېکړې په پوره ډول ومنله په ۱۷۴۷ زکال کې د کندهار په شېرسرخ کې د لویې جرګې په ترڅ کې د قومونو د مشرانو له خوا احمدشاه بابا د هېواد د واکمن په توګه وټاکل شو د امیر شېرعلیخان د وخت په لویه جرګه کې چې له ۲۰۰۰ څخه زیاتو استازو په کې ګډون درلود ارزښتناکې مسلې په کې وڅېړل شوې او بیا ۱۹۱۵ زکال کې د امیر حبیب الله خان د وخت لویه جرګه وه، چې په عمومي نړیواله جګړه کې د افغانستان بېطرفي په کې تصویب شوه په ۱۹۱۹ زکال کې د افغانستان د خپلواکۍ له ګټلو وروسته لویه جرګه وه چې د افغانستان او شوروي اتحاد ترمنځ یې رسماً اړیکې ټینګې کړې د شاه امان الله خان په وخت کې په ۱۹۲۱ زکال د اګست په ۷ مه لویه جرګه وه چې په دغې جرګه کې د برتانیا وړاندیزونه رد شول او د افغانستان او شوروي اتحاد ترمنځ یې د دوستۍ قرارداد تصویب کړ په ۱۳۰۱ هجري شمسي کې د جلال آباد لویه جرګه وه، چې د افغانستان اساسي نظامنامه (قانون) په کې تصویب شو په دغې جرګه کې پرېکړه وشوه چې په هرو درېو کلونو کې دې په کابل کې لویه جرګه جوړه شي په ۱۳۰۳ لمریز کال کې پغمان لویه جرګه جوړه شوه، چې ۱۰۵۲ تنو استازو په کې ګډون درلود په دغې جرګه کې پر اساسي نظامنامه بیاغور وشو او بیا د شاه امان الله خان له سفره وروسته په ۱۳۰۷ لمریز کال کې هم لویه جرګه جوړه شوه د شاه امان الله خان له واکمنۍ وروسته هم زموږ په هېواد کې د لویو جرګو جوړېدلو دوام پیدا کړی دی په ۱۳۲۰ لمریز کال کې چې د ۱۹۴۱ زکال سره سمون خوري د نړیوالې دوهمې جګړې په دوران کې لویه جرګه جوړه شوه په ۱۳۳۴ لمریز کال کې په کابل کې د افغانستان د خلکو معنوي لویه جرګه جوړه شوه او د دولت په دفاعي قدرت ټاکید وشو که خبره رالنډه کړم د اعلیحضرت محمدظاهرشاه، د شهید محمدداودخان او د لورله کودتا راوروسته په افغانستان کې د بېلا بېلو نظامونو له خوا لویې جرګې جوړې شویدي چې وروستۍ جرګه یې په ۱۳۹۰ لمریز کال کې د لړم د میاشتې په ۲۵ مه په کابل کې دودیزه لویه جرګه وه، چې د ۲۰۳۰ تنو استازو ګډون جوړه شوې وه. دغه جرګه له امریکا سره د ستراتیژیک تړون د لاسلیک د ځرنګوالي په هکله وه، چې له غور او پرېکړو وروسته د ۱۳۹۱ لمریز کال د لړم د میاشتې په ۱۲ مه د سه شنبې په ورځ په کابل کې د ولسمشر حامد کرزي او د امریکا د ولسمشر اوباما ترمنځ لاسلیک شوه، چې د امنیتي تړون برخه یې د افغانستان او امریکا ترمنځ د ټول شرایطو له مخې، همدا اوس تر بحث لاندې ده په دغو شرایطو کې ولسمشر حامدکرزي د امریکا له لوري په افغانستان کې د پوره سولې او امنیت د ټینګښت پر ضمانت ټینګار کوي د ولسمشر غوښتنه او شرایط د افغانستان د خلکو کلکه غوښتنه وه او د افغانستان دولت او خلک د نوموړو شرایطو په عملي کولو کې د افغانستان ملي حاکمیت او ځمکنۍ بشپړتیاوې او افغانستان د ملي ګټو په نظر کې نیولو سره د یو خپلواک هېواد په توګه ساتلې شي، افغان ولسمشر تل دا هڅه کړېده چې له امریکا سره د امنیتي تړون په لاسلیک کې له بېړې څخه کار وانه خلي د ولسمشر ددغه دریځ په وړاندې یو شمېر ګډلي ټپلي او سیاسي ګوندونه داسې فکر او تبلیغ کوي چې ګنې ولسمشر د امنیتي تړون په سر په وضع شویو شرایطو کې خپل ځانته امتیازات غواړي او په دې هڅه کې دی چې د ولسمشرۍ ټاکنې وځنډوي او د خپل قدرت دوام لا پسې اوږد کړي. ددغه رنګه تبلیغ او ځرګندونو په څنګ کې د امنیتي تړون د لاسلیک په اړه د لویې جرګې له جوړېدو سره هم خپل مخالفت ځرګند کړی. ددغه رنګه ځرګندونو په څنګ کې افغان ولسمشر حامدکرزي په وار وار ویلي چې په قانوني ډول حق نه لري بیا ولسمشرۍ ته ځان کاندید کړي. د ګوندونو او اپوزیسیون ددغو ځرګندونو په اړه د روان کال د چنګاښ د میاشتې په ۲۱ مه د یکشنبې په ورځ د ولسمشرۍ ویاند ایمل فیضي په یوه غونډه کې وویل: د روان کال د چنګاښ د میاشتې په ۲۰ مه د همکارۍ شورا چې له ۳۲ ګوندونو او ائتلافونو جوړه ده په خپله وروستۍ غونډه کې د راتلونکو ولسمشریزو ټاکنو په اړه خپله اندېښنه په ډاګه کړېده ددغو ګوندونو چارواکي وایي چې حکومت له امریکا سره د امنیتي تړون پر سر د لاسلیکولو په باب لویه جرګه رابولي او د خپل واک د دوام په لټه کې دی. ایمل فیضي زیاته کړه: د لویې جرګې رابلل ځکه مهم دي چې له امریکا سره د امنیتي تړون موضوع یوه ټولو لومهمه او د افغان ولس د راتلونکي ټاکونکې ده، نو د هېواد، له لاوېره باید خلک ددې اجازه ولري چې ددغه تړون په اړه خپل نظر ځرګند کړي. د لویې جرګې رابلل یوازې د امریکا د امنیتي تړون لپاره دي په اوسنیو حساسو شرایطو کې د دولت له خوا له امریکا سره د امنیتي تړون د لاسلیک او ځرنګوالي په اړه د لویې جرګې رابلل د افغانستان د اساسي قانون او د افغانستان د ملي ګټو د تامین خلاف کار نه دی په تېر تاریخ کې هم د وخت د اړتیا له مخې د هېواد د مهمو مسلو په اړه تېرو دولتونو هم وخت په وخت لویې جرګې جوړې کړې او د افغانستان نارینه او ښځو په کې خپل نظر ځرګند کړی او لازمې پرېکړې یې په کې کړې دي چې بېلګې یې مخکې په ډاګه شوې. د همکارۍ اوسنۍ شورا چې له یو شمېر ګوندونو او ډلو ټپلو څخه رامنځته شوې ده باید چې د لویې جرګې له جوړېدو څخه اندېښنه او وېره ونه کړي، او په دغې جرګه کې د هېواد د لوړو ګټو د لا تامین لپاره پوره برخه واخلي او له خپل دولت سره په دغې برخه کې اوږه ورکړي او خپلې غوښتنې د خپل ولسمشر د دریځ له پیاوړتیا سره ملګري کړي. جرګه د افغانستان په تېروپارلي تاریخ کې د افغانستان د خلکو د سیاسي او مدني ژوندانه د پیل او پرمختیا یوه نه بېلېدونکې برخه ده، خو چې افغانستان وي او د افغانستان خلک وي نو جرګه به ورسره د هرې ستونزې په حل کې ملګرې وي. دا ځکه چې د جرګې ارزښت او دوام زموږ د ټولنې د ژوندانه بهیر کې یوه ستره اړتیا ده.

د روژې په مبارکه میاشت کې باید له اړو وګړو سره مرستې وشي

آبرون

د روژې مبارکه میاشت د اسلام د سپېڅلي دین له پنځو ارکانو څخه یو رکن دی چې هر کال یوه میاشت پر هر بالغ مسلمان باندې د روژې نیول د یو ستر عبادت په شان فرض ګرځول شوي دي. د روژې په نیولو کې ډېر ستر فضیلت پروت دی چې هر مسلمان ته د هغې د نیولو لارښوونه شوې ده. د فضیلت په څنګ کې روژه د برکتونو میاشت هم ده چې ښېګڼې یې ټولو مسلمان امت ته رسېږي. د روژې په میاشت کې هر مسلمان اړ دی چې د سهار له سپېده داغه تر ماښامه پورې له هر ډول خوړلو او څښلو څخه ډډه وکړي. البته د روژې د نیولو او ماتولو وختونه د اسلام د دیني عالمانو له خوا ټاکل کېږي. روژه پر بډای او غریب یو شان فرض ده خو بډایان کولای شي د روژې په میاشت کې د غریبانو پر حال او احوال پام ولري او له خپلو شتو څخه یوه اندازه هغو کسانو ته ورکړي چې د روژه ماتي له پاره څه نه لري دا کار د دنیوي او اخروي ډېره ستره ګټه لري. چې الله (ج) یې خپل بنده ته ور په برخه کوي. دغه راز روژتي مسلمان ددې ترڅنګ چې څه نه خوري او څه نه څښي باید د نورو له غیبت، بهتان او دروغو ویلو څخه په کلکه ډډه وکړي. لاس یې باید ناوړو کارونو ته اوږد نه شي او سترګې یې په ناروا کارونو پسې ونه ګرځي، ځکه دا د توبې او عبادت میاشت ده هر مسلمان بنده باید د الله (ج) په عبادت بوخت وي ځکه چې روژه د عبادتونو او اطاعت میاشت ده هر مسلمان باید دغه راز عبادت او اطاعت ته چمتو واوسي او یو مسلمان د بل مسلمان خیر او ښېګڼو ته دعا وکړي. په ټول عمر، خو په ځانګړې توګه په دې میاشت کې باید چاته ضرر ونه رسول شي او د الله (ج) حضور ته هغه بنده ډېر د نېکمرغیو وړ ګرځي چې بل ته یې زیان او ضرر ونه رسېږي. ځکه چې مخکې مو وویل روژه د اسلام د سپېڅلي دین درېیم رکن دی او نیول یې فرض دي. روژه د عبادتونو او ښېګڼو میاشت ده روژه د سولې، ډېرو عبادتونو او یو بل ته د مرستې میاشت ده په روژه کې هر څومره لمونځ چې وشي که یې هومره ډېره ده د قرآن عظیم الشان تلاوت او د تراویحو لمونځ د روژې یوه ښه ځانګړنه ده. د روژې په مبارکه میاشت کې د جنت دروازې خلاصې او روژه د قرآن عظیم الشان د نزول میاشت ده همدارنګه د قدر شپه هم د روژې په میاشت کې ځرګندېږي دا ټولې ښېګڼې د مسلمان له پاره دي چې د الله (ج) له خوا یې پېرزونه شوي نو په هغه څوک دی چې د دغو ټولو ښېګڼو له دنیوي او اخروي ګټو څخه ډېره ګټه اوچته کړي. هر مسلمان ددنده لري چې د روژې په میاشت کې له دښمنیو او جنګ جګړو څخه لاس واخلي، له دغو ناوړو کارونو څخه لري والي ته یو واخلي د روژې په میاشت کې ټکې هر وخت اړین دی چې مسلمان د بل مسلمان پر وړاندې تېري ته لاس نکړي، خو که چېرته د کال په اوږدو کې د مسلمانانو ترمنځ خدای (ج) مه کړه شخړې او یا کومې ناندرۍ رامنځ ته شي نو د روژې مبارکه میاشت د سولې او پخلاینې میاشت هم ده او خوا بدي کسان کولای شي چې په دغې مبارکه میاشت کې یو او بل ته په خلاصه غېږه په اسلامي مینه او ورورولۍ د پخلاینې لاسونه سره ورکړي او پر ډېرو خوابدیو او ناخوالو باندې د بطلان کرښه راوباسي دا ځکه اړینه ده چې ووایو افغانستان د اوږدو مودو جګړو قرباني شوی او زموږ دښمنان هم زیار باسي چې د افغانانو په منځ کې جګړې دوام ومومي او د افغانستان د سولې او امنیت په ګډوډولو په دې ته خپلو ناوړو موخو ته ورسېږي خو که چېرته موږ افغانان هر چېرته چې یو او د هېواد په هر ګوټ کې چې ژوند کوو نو ژوند، افغانستان، اسلامیت او انسانیت له موږ څخه غواړي چې د افغانستان د دښمنانو ناوړو موخو ته په سوک ځواب وواییو او چاته اجازه ورنکړو چې زموږ پر وینو لوبې وکړي. له روژې څخه یوه موخه هم همدغه ده چې مسلمانان په سوله او هوساینه کې ژوند وکړي، د یو او بل حقه حقوقو ته درناوی وکړي له جګړو څخه لاس واخلي او په ټولو شیانو باندې هېڅ شي لاس ته نه راځي او هم په دې اوږدو غمیزو کې څه ګټه رانه رسېدلې ده. موږ باید د الله (ج) پر وړاندې زموږ اطاعت زموږ د دنیا او عقبا له پاره د ښېګڼو لاره شي له هرې بدې څخه پرهېز ددې مبارکې میاشتې غوښتنه ده او په دغه پرهېز سره زموږ عبادات بشپړېږي، نو راځئ د ښېګڼو لاره خپله کړو له خپلو مسلمانانو ورونو سره مرسته وکړو او له جنګ جګړو څخه لاس پر سر شو دغه راز خدای (ج) دې د روژې ډېر سپېڅلي عبادات د هر چا په نصیب کړي. امین

له ماشومانو سره د بېلابېلو چلندونو پایلې

ژباړه: نعیمه غني

تاسو پوهېږئ چې له ماشومانو سره ستاسو د بېلابېلو چلندونو پایلې به څه وي؟ ډېرې کورنۍ له خپلو ماشومانو سره د خپل تفکراو هغه چلند له مخې چې له خپلو میندو او پلرونو څخه یې زده کړي، چلند کوي او په خواشینۍ سره ډېرې میندې او پلرونه په راتلونکې کې کله چې ماشومان یې لوی شي وایي، موږ خپلو ماشومانو ته ښه ښوونه، کالي او زده کړې ورکړې، نه پوهېږو چې ولې داسې شول؟ دلته د ځینو چلندونو او د هغوی اغیزې او په راتلونکي کې د ماشوم غبرګون د هغوی په وړاندې یادوو.

چلند او پایله یې

که ماشوم تل تر نیوکې لاندې وي، نو هغه د نورو محکومول زده کوي که ماشوم په جنګ کې ژوند وکړي، نو جنګ او نالدرۍ وکړي، نو د ګناه احساس به ورسره مل وي.

که ماشوم په تشویق او لیوالتیا کې رالوی شي، نو ډاډه او په ځان باوري به وي.

که ماشوم د صبر او زغم په چاپېریال کې رالوی شي، نو هغه به هم صبر او زغم زده کړي.

که ماشوم د ستایلو وړ وګرځي، نو قدر پېژندولنکی به رالوی شي.

که ماشوم د نورو له تأیید سره رالوی شي، نو د خپل ځان ګرانښت زده کوي.

که ماشوم په پېژندګلوۍ او پوهه کې ژوند وکړي، نو له هدف سره ژوند زده کوي

که ماشوم په شراکت کې ژوند وکړي، نو هغه ورکړه او سخاوت زده کوي.

که ماشوم په انصاف او شرافت

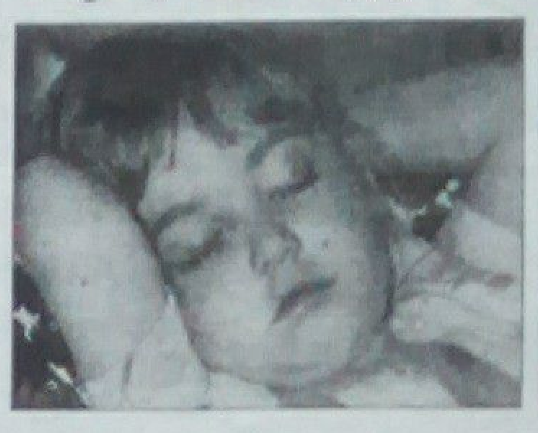

به زده کړي. که ماشوم په وېره کې ژوند وکړي، نو چرتي به رالوی شي.

که ماشوم په زړه سوي او ترحم کې ژوند وکړي، نو د ځان لپاره تأسف زده کوي. که ماشوم په ملامتیا کې رالوی شي یا په بازخواست کې ژوند وکړي، نو شرمېدونکی به وي.

که ماشوم په خجالت کې ژوند کې ژوند وکړي، نو هغه له خپل شاوخوا خلکو سره وفاداري زده کوي. که ماشوم په دوستۍ او ملګرتیا کې رالوی شي، نو هغه دا زده کوي چې نړۍ د ژوند لپاره یو ښایسته ځای دی. که ماشوم په سوله ییز چاپېریال کې ژوند وکړي، نو په راتلونکي کې به له رواني روغتیا نه برخمن وي.

روغتیا او ژوند

پې ازموینه او د هغې ډولونه

عطا محمد میاخېل

دا یوه په زړه پورې ازموینه ده چې د بدن د داخلي اجوافو او کانالونو د تفتیش او درملنې لپاره کارول کېږي. خو ډوله اندوسکوپي آزموینې د یوه انعطاف منونکي پلاستیکي تیوب په واسطه چې په وروستۍ برخه کې یوه نور لرونکې آله لري د اجراء وړ ده او د نوموړو آزموینو په مرسته کولای شو د بدن اجواف مستقیما ووینو، له اساحو څخه بیوپسي واخلو، پولیپونه وباندې لرې کړو او هم د وینې د بهیدلو مخنیوی وکړو. اندوسکوپي د هضمي جهاز په تېره بیا د مرۍ، معدې او کولمو د التهابونو، قرحاتو، لیونو، خونریزیو، تومورونو، پولیپونو (Polyps)، غیر نارملو جوړښتونو او زیات شمېر نورو ستونزو د تشخیص لپاره مرسته کوي

د اندوسکوپي مهم ډولونه په لاندې ډول دي

۱ د خــــولې لــــه لارې (Peroral Endoscopy): پــــه دې اندوسکوپي کې لازمه ده چې تیوب د خولې له لارې بدن ته داخل شي، ناروغ د مسکنو درملو په واسطه تسکین شي او د خولې د بندیدلو ریفلکس باید د موضعي انستیزي په واسطه نهي شي، که چیرې اندوسکوپي د خولې مرۍ، معده او اثنا عشر له لارې معاینه شي د پان اندوسکوپي (Pan endoscopy) په نوم سره یادېږي او که یوازې مرۍ معاینه شي د ایزوفاګوسکوپي (Esophagoscopy) په نوم او که یوازې معده معاینه شي د ګستروسکوپي (Gastroscopy) په نوم او که یوازې اثنا عشر معاینه شي، دا عملیه د دودونو سکوپي (Duodenoscopy) په نوم سره یادېږي.

2 کولونوسکوپي Colenoscopy: په دې آزموینه کې کولونو سکوپ د مقعد له لارې غټو کولمو ته داخلېږي او نوموړې کولمې مستقیما د کتنې وړګرځي

دا ازموینه د اسهال، قبضیت، خونریزي او د ګېډې د کېنتۍ برخې د درد د اسبابو د معلومولو لپاره کارول کېږي. ناروغ ته باید

وویل شي چې خپلې کولمې د غایطه موادو څخه تخلیه کړي او 24ــ 48 ساعته مخکې له آزموینې څخه مایع رژیم واخلي او خو کولون په ښه توګه ولیدل شي همدارنګه ناروغان باید د آزموینې څخه دوه شپې مخکې توصیه شوي مسهل درمل وخوري او یوه شپه مخکې Enema اجراء کړي. په دغه بهیر کې ناروغان باید خپل اعراض یاد داشت کړي چې د ګېډې خفیف کرمپونه او اسهال معمول دي د آزموینې پرمهال باید لومړي ناروغ ته لاربښوونه وشي تر خو مثانه تخلیه کړي او د پروسیجر د مخه ناروغ مسکن او د درد ضد درمل وخوري او داسې وضعیت اختیار کړي چې کولون سکوپ په آسانۍ سره غټو کولمو ته داخل شي. د دې عملیې په واسطه کولای شو چې د کولمو له جدار څخه پولیپ بېل کړو چې د (Polypectomy) په نامه یادېږي. خېړنو ښودلې ده چې وروسته (Colonoscopic Polypectomy) په 2 فیصده ناروغانو کې د کولون (Perforation) او په یوفیصد ناروغانو کې خونریزي د اختلاطاتو په توګه لیدل کېږي

3 پروکټوســـکوپي (Proctoscopy): د ریکتم د لاندنۍ برخې او مقعدي کانال یوه آزموینه ده لومړی د ګوتې په واسطه ابتدایي آزموینه کېږي، وروسته آزموینه د پروکټوسکوپ په واسطه چې 3 انچه اوږدوالـــي لـــري اجـــراء کېږي. د دې آزموینې په مرسته کولای شو چې بواسیر، پولیپ، فیور، فیستول او ابسه تشخیص کړو

4 ســـګمو یېدوســـکوپي (Sigmoidoscopy): کولونو سکوپي ته ورته آزموینه ده.

یوازې په دې استثنا سره چې په دې آزموینه کې د غټو کولمو سیګموید برخه هغه برخه چې د S حرف په څېر د نازله کولون او رکتم تر منځ واقع ده آزمویل کېږي. سیګمویډوسکوپي د ډېرو فزیکي آزموینو یوه مهمه برخه ګڼل کېږي چې د داخله رنځ پوهانو په واسطه اجراء کېږي. نوموړې آزموینه د کولون د کانسر، لیونو، پولیپ، تومورونو، خونریزي او نورو ستونزو په تشخیص کې مرسته کوي، ناروغان باید د آزموینې څخه یوه شپه مخکې او یا د آزموینې څخه څو ساعته مخکې د ډاکټر له هدایت سره انما (Enema) شي سیګمویډوسکوپي یوه نور لرونکــې آلــه ده چې یــوه ذره بیني عدسیه هم لري او ډاکټر ته اجازه ورکوي تر څو د کولون مخاطي غشا معاینه کړي، په اوس مهال د اندوسکوپي په مرسته د تنفسي، کلیوي او مونث جنس د تناسلي سیستم ناروغۍ هم تشخیص او تداوي کېږي

چای ـ شین که تور؟ دواړه

په نړۍ کې له اوبو وروسته چای دی چې ډېر د خپلو موارد لري او ورځ تر بلې یې تاثیرات پر بدن جوتېږي مګر له شیدو سره یو ځای مصرف یې نه یوازې چې ګټه نلري بلکې د چای ځینې فواید هم له منځه وړي، همدارنګه ډاکټران توصیه لري چې درمل (تابلیت) باید له چای سره ونه خوړل شي او چای له غذا نه وروسته ژر ونه څښل شي ځکه چې د غذا ځینې میزالونه له منځه وړي د مثال په ډول غوښه چې په خپل ترکیب کې وسپنه لري او بدن خورا زیات ضرورت ورته لري د غذا له خوړلو سره پیوست د چای څښل د غوښې وسپنه له منځه وړي

شین چای

د امریکا د پنسلوانیا ایالت د محققانو موندنې ښيي چې شین چای سربېره پر دې چې د چاقۍ مخنیوی کوي د قلبي، وریدي، سرطان او ځینو نورو ناروغیو مخه نیسي

تور چای

تور چای په خپل ترکیب کې داسې

مواد لري چې په بدن کې د غذایي موادو له هضم سره ... کوي او احتراق عمل ته سرعت ورکوي په دې ترتیب سره د چاقۍ مخنیوی کوي، علمي تحقیقات ښيي چې تور چای په لنډه موده کې د غاښونو سرېښ اندازه څو سانتي متره کموي، همدارنګه تور چای داسې مواد لري چې د هډوکو د خوړل کېدو پوسیدګۍ څخه مخنیوی کوي د تور چای په ترکیب کې چې کوم الیګالوکاتیخین ماده وجود لري د خولې د ساري ناروغیو مخنیوی کوي او همدا ډول په خوله کې سرطاني غدې له منځه وړي په داسې حال کې چې پر نورسالو او سالمو غدو منفي تاثیر نه اچوي د چای ورځنی دوه څلور ګیلاسه سودمن شوی دی هیره دې نه وي چې چای مدرر دی او په زیاته پیمانه اوبه له وجوده خارجیږي ضرور ده چې د چای په څنګ کې اوبه هم وڅښل شي

په افغانستان کې انټي بیوټیک څنګه کارول کېږي؟

کارپوهان وايي د انټي بیاټیکو ډېر کارول ستونزې رامنځ ته کوي، ناروغان ورسره عادت کېږي بدن یې په غټ میکروب بدلېږي چې د درملنې په وخت مرسته نه کوي. کارپوهان وېره لري چې په دغسې حالاتو کې د یو کوچنی زخم درملنه هم نه کېږي. اوس اروپایي چارواکي په دې هڅه کې دي چې څنګه کولای شي چې په ګډه کار وکړي او یو نوی انټي بیاټیک جوړ کړي چې ناروغانو ته یې په ورکولو کې احتیاط وشي. اروپایان دې پایلې ته رسیدلي، چې د تابلیټونو پر ځای له طبیعي بوټو د درملنې لپاره ګټه پورته کړي، ځکه د طبیعي بوټو درملنه ګټوره ده. تابلېټ که له یوې خوا د یوه رنځ په مخنیوي کې مرسته کوي، خو له بلې خوا نور زیانونه اړوي، یو غړی زغوي، خو بل داسې اغېزمنوي، چې بیا یې درملنه ناشونې ده. په تېره بیا لکه په افغانستان کې اوسني کارېدونکې دواګانې، چې له ګټې یې زیانونه ډېر دي باید هڅه وشي، چې له بوټو او

طبیعي ګیاوو څخه د درملنو لپاره کار واخیستل شي، لکه زرګونه کاله پخوا، چې د مصر ډاکټرانو کارول، هغه مهال د مصر طبابت د نړۍ غوره طبابت یادېده، ځکه هغوی د ناروغیو درملنه پر طبیعي بوټو کوله

ډاکټر محمدحسین ((کلکاني))

د روږدو کسانو د درملنې په درې سوه بستریز روغتون کې ناروغانو ته ښې اسانتیاوې برابرې شوي دي

دهرې ورځې په تیرېدو سره پرښشه بې توکو دروږدو کسانو شمېر مخ پرډېرېدو دی حکومت او چارواکي اړدي، چې دنېشه یي داروګانو داستعمال مخنیوي وکړي دغه کسان دې ته اړتیا لري، چې دمخدروتوکو له کاروني څخه لاس واخلي او په روغتونونوکې یې درملنه وشي له یونیم کال راهیسې دځنګلک په سیمه کې دروږدوکسانو ددرملنې لپاره دعامې روغتیا وزارت له خوا درې سوه بستریز روغتون جوړ شوی چې په کې ډېرشمېرروږدي هېوادوال بستر اوتردرملنې لاندې نیول کېږي، خودروږدوکسانوشمېر دډېروالي له امله نورو لویو ددرملنې روغتونونوته ډېره اړتیا لیدل کېږي په دې اړه زموږ خبریال دعامې روغتیا وزارت دروږدوکسانو ددرملنې د درې سوه بستریزروغتون له کاردیناتورډاکټر محمدحسین (کلکاني) سره مرکه کړې، چې تاسې درنولوستونکو ته وړاندې کېږي

پوښتنه خرنګه، چې لیدل کېږي دروږدوکسانوشمېر مخ پرډېرېــــدودی، نو دروږدوکسانوددرملنې درې سوه بستریزروغتون کومې آسانتیاوې دغو ناروغانوددرملنې لپاره برابرې کړې دي؟

خواب دروږدوکسانوددرملنې روغتون په پوځل د درې سوو ناروغانوددرملنې ظرفیت لري په تیره بیا هغه روږدي کسان، چې دې کورۍ له ستونزې سره مخ دي دغه کسان دکابل سیند پرغاړواو په ځینو نورو خاپونوکې سره راغونډېږي اوکله ناکله دکابل ښاربانولپاره دخوروني لامل ګرځي دوزیرانوشورا د پرېکړې له مخې درې سوه بستریزروغتون په پیل کې ددوه سوو کسانو دبسترولوظرفیت درلود، خو اوس ددغه روغتون ظرفیت درې سووکسانو ته لوړکړای شوی دی موږ په دغه روغتون کې دناروغانولپاره ښې اسانتیاوې برابرې کړې، دوی ته جامې ورکول کېږي، ځکه دوی په داسې خاپونوکې ژوندکوي، چې جامې یې داغوستووړنه وي اوهمدا راز دحمامونواسانتیاوې موهم ورته برابرې کړې دغه ناروغان د ۴۵ ورځویه موده کې زموږ تردرملنې لاندې نیول کېږي موږ په دغه روغتون کې به تکره داروپېژندنې ډاکټــــران اوهمدارنګــــه یونلیزکــارکوونکي لــرو درمــل ناروغانوتــه پــه وړیاتوګــه ورکــوو ناروغانوته دروغتیايي تورمولوبرابره دوډۍ ورکول کېږي کله، چې دروږدوکسانوددرملنې موده بشپړېږي، پر ځای یې نور روږدي کسان بستربږي یا همدغه پراوبري پلې کېږي زموږ سیمه ییز ډاکټران اونــــولنیز کـــارکوونکي دروږدوکسانوداوسیدلې سیمې ته ورځي او توضیحات اوخبرګندونې ورته کوي، چې دوی په خپله خوښه حاضر اوروغتون ته زموږ د موټرونوپه واسطه رالیږدول کېږي اوپه روغتون کې ورته ټولې اسانتیاوې برابرې شوې دي دغه اسانتیاوې دکابل په ښارکې دروږدوکسانولپاره برابرې اودعامې روغتیا وزارت دېرمختیایي بودیجې له لاې تمویلېږي نورې اسانتیاوې لکــه دخــان پــاکولو او د لاسونوپاکولودستمالونه، صابون، دغابونوبرسونه او نــولې هغــه اسانتیاوې، چې دوی ورته اړتیا لرې ددوی په واک کې ورکول کېږي

پوښتنه کله، چې دروږدوکسانو ددرملنې موده بشپړېږي اوله روغتون څخه رخصتېږي، تاسې کومې چارې ددغــو تـــداوي شویوکسانولپاره ترسره کوي، چې بېرته نېشې ته مخه ونه کړي؟

خواب موږ دغه تداوي شوي کسان هڅـــوو اوهمدارنګــــه دکاراوټولنیزوچارو، شــهیدانواو معلولینوله وزارت سره هم اړیکې لــرو هغــوی دلتــه راځــي، دروږدوکسانونومونه ثبت اوخبرې ورسره کوي دغه وزارت ځینې پروګرامونه لري، چې تداوي شوي کسان روزي اوبېلابېلې حرفې اومسلکونه ورزده کوي اوان تردې، چې کارهم ورته پیداکوي، خودغه بهیرزمانه اند په بشپړ ډول دمنلو وړنه دی، ځکه دغه وزارت دوی ته کــار نــه شي پیدکولی اودایوه لویه ستونزه ده، ددغه پروګرام ترڅنګ موږیوډفاروړد پروګرام هم لرو ددغه پروګرام له مخې تل معتادینو ته سپارښتنه کوو، چې روغتون ته راشي په

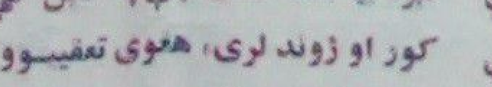

ډاکټر محمدحسین کلکاني

تېره بیا هغه کسان چې په کابل کې کور او ژوند لري، هغوی تعقیبوو، چې نشه هیره کړې دغه روږدي کسان په اوونۍ کې یو یادوه خله راغواړو تریو کال پورې موږ دغه ناروغان تعقیبوو، چې دوی په دې موده کې بېرته مخدروتوکوته مخه کــــوي اوکــــه نــــه؟ خــــو دکارپیداکولواسانتیاوې زموږ په واک کې نشته

پوښتنه دملګروملتولودمخدروتوکو خانګې خلور کاله وړاندې په افغانســــتان کــــې دروږدوکسانوددرملنې یوه احصائیه وړاندې کړه ددغې احصائیې له مخې دروږدوکسانوشمېره تردې یو مليونوتــــه رســــېده، اوس دروږدوکسانوشمېره څومره لوړه شوې؟

خواب پــه ۲۰۰۹ کــال کــې دملګروملتونــو خانګې UNODC دروږدوکســانو یــوه داحصائیې سرشمېرنه دعامې روغتیا وزارت په مرسته څېړه کړه په دې احصائیه کــې پــه افغانســتان کــې دروږدوکــسانوشمېره ۹۴۰۰۰۰ کسانوته رسیده، خو له هغه وخته تراوســه بلــه کومــه احصائیه اوسرشمېرنه نه ده ترسره شوې اوس دروږدوکسانوشمېرمخ په ډېرېدودی اوموږ داسې یوه نوې سرشمېرنه په واک کې نه لرو

پوښتنه مخدرونوکوتــــه دځوانانواونوروهېوادوالودمخه کولو دمخنیوي لپاره موکومې روغتیایي لارې چارې غوره کړې دي؟

خواب دعامې روغتیا وزارت په دې اړه ځینې فعالیتونه لري، دبیلګې په توګه په حوماتونو، ښوونځیو اوڅخلکو ډکې ګوڼې په سیموکې دمخدوتوکو له زیان څخه خلک خبروو اوډېوهې کچه یې لوړوو داډوازي دعامې روغتیا وزارت دنده نه ده، بلکې دېوهنې حج او اوقافو اود کورنیو چارو د وزارتونو دنـدې هم دي اوهمدارنګه ټول هغه وزارتونه، چې په دې بهیرکې شکیل دي، دا بې دنده ده، چې دعامې روغتیا وزارت پــه مرســتــه دمخدرو توکوزیان دښوونځیو زده کوونکو ته تشریح کړې زموږ دتجربې له مخې دغه پړاونه سګرټ څکولو څخه پیل کېږي اواوس چلم اوقلیان هم لړ رواج موندلی دی زموږ یو شمېر ځوانان په قصدي توګه غواړي، چې په مخدروتوکو روږدي شي موږ ځینې ځوانان وینو، چې دسګرټوپه منځ کې نېشه یــي تــوکي کــاروي اویــا دسګرټوفلترونه غوړوي اوله دې لارې دوی ته نېشه پېداکېږي دغه نېشه دوی دعادي سګرټوپه څکولو نه شي پیداکولی دغه نېشه یي توکي پرخوانانو په پیل کې وړیا وېشل کېږي، خوکله چې پرې روږدي کېږي، بیادوی څېټــه اړکېږي، چې دغه نېشه یي توکي دپیسو په وړاندې ترلاسه کړي په دې توګه خوانان پر مخدروتوکو روږدي کېږي همدارنګه ځینې نوري شبکې هم فعالیت کوي، چې ځوانان دجنګ یاقلیان له لارې نېشې تــه اړباســي، خومــوږ دخلکواوځوانانوډېوهــاوي بهیــر پــرمخ بیــا یــو، نوډېرونیــو وزارتونوتدنې دادي، چې تبلیغي چارې داعلانونواودمکتبونوتــه لارې ترســره کــړي اوخلــک دمخدروتوکوله زیانونوڅخه خبر او پوه کړي اودځوانانوروږدي کېدو مخنیوی وکړي

پوښتنه تاسې دروږدوکسانوددرملنې په درې سوه بستریز روغتون کې له ورستـــه لــــه دي، چــــې دناروغانودرملنه بشپړېږي په دې روغتون کې له ځینوتداوي شویو ناروغانوڅخه کار اخلې؟

خواب موږ کله، چې روږدي کسان تداوي کوو ددرملنې پرمهال داشخیصوو، چې ځینې کسان دچارو په ترسره کولوکې اغېزمن اودیسو تجربوخاوندان دي موږ دغه کسان درضاکارانوپه توګه اوپه خپله خوښه په روغتون کې داوږدې مودې لپاره پرکارګومارو، په دې موده کې دروغتون له خوا ترخارنې لاندې نیول کېږي اوکه چېرې خانونه ښه وځلوي اوسوږ ددوی نه ورتیا څخه ډاډمن شو، دکارګرانو، مامورینو اومدیرانویه توګه یې مقرروو اوتري کاراخلو موږ په دې ښه موده کې ۵ تکره کسان له دغې ډلې رسماً پرکار ګومارلي دي له دغوکسانوڅخه دروغتون دکارو په توګه هم کار اخلــو داستخدام شــویو کسانومعاشونه له لس زرونړاوولس زروافغانیو پورې تاکل شوي دي دغه کسان په روغتون کې قرنطین دي، په دې مانا، چې له روغتون څخه دوتلو حق نه لري، چې دوی بیا مخدروتوکوته مخه ونه کړي، منفي فکرونه دیوکال په موده کې ددغو کسانوله ذهن څخه وځي اوبیر نورمانوکسانوبدلېږي، چې ټولنې ته دخدمت جوګه شي

هېواد ـ نوري

(c) ketabton.com: The Digital Library

ادبي پاڼه

د پښتو ځوان غزل (د پښتو غزل تنقیدي جاج)

څېړندوی حبیب الله رفیع

قصیده یا بولله، په عربي ادب کې یو بنیادي صنف (ژانر) دی، چې د عربو د جاهلي په دوره کې یې ډېره وده کړې وه او عربو به ډېر ارزښت ورکاوه، تر دې، چې پیاوړو شاعرانو به د قصیدو مسابقې سره کولې او د عکاظ په بازار کې او د مکې په دیوالونو به یې ځړولې او لوړ شاعران به یې ادبي مقابلې او ځواب ته رابلل. په بوللو کې به داسې ستاینې او غندنې کېدلې، چې کله کله به د عربو په قبایلي جګړو کې ووېلې شوې، نوې جګړې لوری به یې بدل کړ او بایللې جګړه به یې وګټله. د بوللې د ژبې اغېزې لپاره به د بوللې په سر کې یو ډېر پیاوړی ادبي تمهید او داسې قوت، عذوبت، جذابیت او کشش به یې درلود، چې اورېدونکي به یې داسې راکښود، چې بیا به یې تر پایه بوللې ته غوږ ایښی و او ده پر جذباتو او احساساتو به یې لوبې کولې. د غزل دې تمهید ته یې تشبیب، نسیب یا تغزل وایه، چې د مینې او ښکلا په ستاینو به ولاړ و او الفاظ به یې دومره خواږه او رانه وو، لکه له ګلابو، چې شات جوړ کړي او دومره خوشبویه او رانه وو، لکه له ګلابونو چې عطر جوړ کړي، دا ښکلي توري، ځلېدلي، مهین کړي او قالب کړي الفاظ به حقیقت کې هغه زړېنې خښتې وې، چې د غزل مانۍ پرې ودانېږي، خو د عربو په ګرمو او تبجنو دښتو او صحراوو کې بوللې خپله دا نازولې لور تل په اوږه ګرځوله او نه یې پرېښوده، چې پر دې سره ځمکه پلې شي، پښې یې وسوځي او بیا یې نور وجود د ګرمۍ په غشو داغمې شي. د دې تل پر اوږه سپرې غزلې وجود ډېر نازک او مهین و، د مینې او محبت خبرې به په کې وې او بیا یې د طبیعت ښکلاوې ستایلې او یادولې. د غزلې لکه څنګه یې، چې بدن نازک او تنکی و، همداسې یې ګامونه او قدمونه هم واړه او لنډ وو. د تشبیب او تغزل بیتونه به ډېر لږ وو، له پنځو بیتونو پیلېدل او تر پنځلسو بیتونو اوښتل، سره له دې چې بولله سوونو بیتونو ته رسېدله. د غزلې خبرې هم لکه د ماشوم غوندې خوږې او وړې وې، په هر بیت کې به یې یوه خبره بشپړېدله او بل بیت به بله خبره درلوده، لکه د هوسۍ (غزال) غوندې به یې چې په خپل چټک تګ کې یو ګام پر ګل ږدي، بل پر چمن، یو ټوپ له چینې نه اچوي بل له شېلې نه، غزلې به هم په یوه بیت کې یوه خوږه خبره کړې وه او په بل بیت کې به پسته خبره، خبرولکي د غزلې خبرې د مینې راز بولي او د مینو د زړه خواله. پارس او خراسان یا لرغوني افغانستان ته هم د اسلام د سپېڅلي دین له راتلو سره عربي ادبیات زموږ سیمې ته راغلل، لومړی زموږ شاعرانو هڅه وکړه، چې عربي ژبه زده کړي او په عربي ژبه شعرونه ولیکي، خو بیا داسې شاعران پیدا شول، چې د عربي اشعارو په قالبونو کې د خپلو ژبو د الفاظو سپین او سره وخلوي او د عربي غوندې شعرونه ووایي. که څه هم زموږ په ژبو کې له پخوا نه ولسي ادبي قالبونه او ژانرونه موجود وو، خو عربي ته ورته ژانرونه هم را منځته شول او په ځانګړې توګه زرکاله وړاندې په غزنوي دوره کې د دري غلا قصیدې وویلې شوې او بیا په خاص ډول سلطان محمود غزنوي په غزني کې په سوونو شاعران راټول کړل او ډېرې لوړې او په ادبي بلاغت او فصاحت کې په سوونو بوللې یې ووېلې او خراسان ته د عربي قصیدې له راتلو سره چې کله دري قصیدې رامنځته شوې، نو همدا وخت، د وخت پیل وړو شاعرانو د غزل ماشومه هم د بوللې له اوږې نه را کوزه کړه او ددې سیمې په وربښمینه ځمکه یې د ناز قدمونه واخیستل او د ادب په ورشو کې یې ځانګړی مزل پیل کړ، خو ښکلا او نازکي یې نوره هم زیاته شوه او د مینې خوږې خبرې یې لوړې هم خوږې شوې. پښتو ژبې سره له دې چې له ویدي او اوستایي دورې نه خوږه ولسي او پخوانۍ زړه شاعري درلوده، د عربي شاعرۍ سوغات یې هم په ځمکه ولمه غورځاوه، بوللې، غزلې، څلوریزې او د عربي شعرونو نورو اصنافو ته یې هم هرکلی ووایه، خو د خپل ادب رنګ یې هم ورکړ، د عروضو پر ځای یې د خپل ټونیکه سیلابیک رخت جامې ور واغوستې، خو سکېنت یې په هم هغې بیانې وکړ، چې عربي بوللې، غزلې او لوړې ورباندې پرې کېدلې او په دې ترتیب به یې دا میلمنه کورنه کړه دغزني له دربار سره لکه څنګه چې د غور دربار سیاسي سیالي درلوده، همداسې یې ادبي سیالي هم پیل کړه او د غزني د دربار دپخو بوللو غوندې یې پخې بوللې را منځته کړې، چې د شیخ اسعد او ښکارندوی شهکار بوللې تر موږ هم را رسېدلې او د خوښۍ او غم تشبیبونه یې هم د هغه وخت د خوږو او ترخو پېښو، خواومه او پاخه ادبي انځورونه لري

لکه څنګه چې د بوللې صنف پښتو ته راغلی و، همداسې غزلې هم د پښتو ادب په ورشو خپل پاسته او غزالي قدمونه کېښودل او په هماغې خوږه، مهینه او عنبرینه ژبه یې له پښتو سره د زړه خواله وکړه، د مینې خبرې یې وکړې او د مینې رازونه یې بیان کړل. د شو معلوماتو له مخې لومړی ځل اکبر زمینداوري د غزل پېغله د پښتو ادب پر غولي پلې او د ژوند زمینه یې ورته برابره کړه او هم هغه خوږه ژبه یې ورکړه چې د غزلې غوښتنه وه.

د خپل ځان له حیرانیه څه ووېل کړم
د عشق وير به تل په خپله پټول کړم

خو ځرنګه چې د پښتونخوا پر سیمه تل د پردو یرغلونو د تېري او جګړې اورونه بل وو، د اوخت هم ګوډ تیمور پر هېواد تالاتار جوړ کړی و، نو ځکه ددې اور دود د پښتو غزل د غزال سترګو ته هم ورسېده او د اکبر په یوه غزل کې یې داسې ځان ښکاره کړ.

د مغولو تیمور هسې په اور وسوم
چې به هېر په دې ماتم زمینداور کړم

او له دې سره سم دپښتو په رنګین ګلشن کې د پښتوغزل مزل پیل شو او دمینې درازونو ترڅنګ د ژوند د رمزونو او خوندونو تصویرونه هم په کې راغلل، روښانیانو تصوف، چې چنګېزیانو له بارونو وسلې و او غرونو غارونو ته یې شړلی و، بېرته د مبارزې میدان ته راوویست او ورسره یې تصوف ته د ادب او غزل ژبه هم ورکړه د دوی غزل د تصوف ارزښتې درلودې، خو ادبي پېرایې یې تر او تې وې، ارزانې تش د غزل ساده قالب تصوف ته ورکړ، خو میرزا او دولت، مخلص، کریمداد او نورو روښاني شاعرانو خپلو تصوفي غزلو ته بایسته ادبي رنګونه هم ورکړل اود غزل ادبي غوښتنې یې پرځای کړې

خوشحال بابا د غزل رباب ته نوي ترنګونه او نوي رنګونه ورکړل، هم یې د مضمونو نو راز راز غمې په کې کېښودل، هم یې د هنر او ادب رنګین رنګین رنګونه او ځلېدونکي رنګونه ورکړل او د پښتو ادب په ځانګړې توګه د غزل رنګین دور پیل شو، د خوشحال باباګېو رامنو او دپښتونخوا دخپلند ادبي استعداد لرونکو شاعرانو د غزل په ګلبڼ کې نوي ګلبوټي زرغون کړل او په پښتو غزل کې لاهوتي عیسی نورحماني او لافاني انګازې را پورته شوې، چې د پښتو ادب دنیا او فضا یې د هر په زلو پرخو وونخله او په خوشبو او په نغمو یې ویالله پوره دوه سوه کاله د پښتونخوا په ګلبڼ کې د غزل پرځي او ورمې خوړې وې. له خوشحال، رحمان، هجري، قادر او بیا شیدا او پیرمحمد ته ورسېدې، خو بیا ... بیا یو ځل د غزل دا تاند بوټی مړاوی شو، رنګیني او ښکلایي له لاسه ورکړه، خو په څنګ کې یې د مثنوي ګلبوټي په وده کې شو او په لګونه کېږي په کې لېک شوي او په خپل ادبي رنګ یې رنګ شوي.

پېړۍ وروښتې د غزل بوټي همداسې مړاوي پاتې شو او ډېر لږ ګلونه په کې وغوړېدل، خو د شلمې پېړۍ په راپېدلو سره چې د پښتو پر ټولو بوټو د هنر نوي بازانونه وشول. دپښتو غزل ګلبوټي هم بېرته تازه او تاند شو او د نوبو ګلبوټیو نابیا یې وکړه

حمزه بابا د دې پېړۍ محکس شاعر و چې دپښتو نوي غزل مالباري او پالنه یې وکړه او د پښتو غزل انګو ته یې خپلو وینو سره ور ولېږدول

سنا په انګو کې د حمزه د وینو سره دي
نه شوې د پښتو غزله ځوان زه دې بابا کړم

او په دې یې لوئه او بې ساري خدمت یې د غزل د بابا لقب وګاټه.

حمزه بابا د پښتو د نوي غزل سوه نوې باغچه سموره کړه او د نوي غزل ګې بوټي په کې نیال شول او په پښتونخوا کې یوځل بیا د غزل سې رنګین او ګلورین شو او

لابه ډېر ګلونه وا شي په دې باغ کې

ستاسو په لاس کې کتاب د همدې نوي غزل، د همدې ځوان غزل او د همدې شلمې پېړۍ د پښتو غزل په خد و خال لیکل شوی او ځوان لیکوال یې د نوبو غوښتنو، نوبو پوښتنو او نوبو تلازمانو په رڼا کې په پښتو غزل څېړنه کړې او د ځوان غزل ځانګړنې، ښکلاوې او ځلاوې یې په کې شمېرلې دي.

د کتاب لیکوال ښاغلی طاهر خلاند یو تپاند او هڅاند ځوان دی، چې د افغانانو د هجرت د سرګردان ژوند په سرګردانیو کې د پښتونخوا په ګوټ ګوټ کې ګرځېدلی، خو ده چې له دې سرګردانیو کومه ښه ګټه اوچته کړې، هغه داده چې د خپل ادبي ذوق له مخې یې د پښتونخوا په هرځای کې له لیکوالو او شاعرانو سره راشه درشه کړې او د بوټي له ادبي کتاب نه یې د خپلې ادبي مطالعې تنده ماته کړې ده، د شاعر په توګه یې خپل شعرونه هم شاعرانو ته اورولي او ددوی شعرونه یې هم اورېدلي او له محیطي مطالعې سره یې کتابي مطالعه هم کړې او له دې ټولو نه یې ادبي یادداشتونه راغونډ کړي او بیا پښتو نوي او ځوان غزل ته خېر شوی، د هغې په ښکلي مخ یې د حمزه د وینو سره هم لیدلي او د را وروسته پخو او ځوانو شاعرانو ځواړه هم

خلاند په خپله څېړنه کې د ځوان غزل ځانګړنو نه، هنري نوښتونو، نوبو تعبیرونو تصویرونو او خوږلتونوته متوجه شوی، دپښتونخوا په ګوټ ګوټ کې یې نوښتګر او ځوږ زړي غزلول شاعران لټولي او د هر یوه د غزل ښېګې یې را بر سېره کړي، ځېرلي او څېړلي دي او په دې ترتیب یې زموږ مخې ته د ځوان غزل یو ښېر تصویر درولی اود هغه ښکلاو ته یې کېښولي یو

د کتاب تر ټولو سر کلیو لاندې ټېل ټېل مطالب لري چې مهم سرلیکونه یې دادي

۱ تخلیقي کمست او پرېوال رجحانات

په دې لیکنه کې چې د سرېزې پر ځای یې بولي «د پرې، د یو کلي کېدو» تپل شوې نظریه د ښکلاک یوه نوې کربه بولي چې زموږ ذهن د تخلیق له لورې نه د تقلید او تکرارت لورې ته راکاږي او زموږ لیکوالي او لیکوالان یې له نوې بحران سره مخ کړي دي چې ګران لیکوال په دې برخه کې له بحران نه د راوتلو لپاره زمده وړاندېزونه لري

۲ د شلمې پېړۍ غزل په نوبو پړاوونو کې

دا د کتاب بل سرلیک دی، چې لومړی په شلمه پېړۍ کې د پښتو ادب په بدلونونو غږېږي او د تېرو لي او ادب ترمنځ همغږي ځېړي او بیا د پښتو غزل مخینې او سوابقو ته ځي او له اکبر زمینداوري نه پیل یې را اخلي، روښاني دورې ته راځي او ددې دورې د شاعرانو د ساده غزل ارتقايي بهیر ځېړي، بیا خوشحال بابا ته را رسېږي، چې د پښتوغزل زرین دور داپېلوي او بیا د دې دورې خپلو شاعرانو لکه قادر خان، اشرف خان هجري او بیا د لسان الغیب رحمان بابا پر غزلیز توښت غږېږي، بیا موشګاف عبدالحمید ته را رسېږي او بیا د دې مکتب نازکخیال لاروپان کاظم شیدا، علي خان، پیرمحمد کاکړ، میرزا حنان او کامګار ختک ستایي او ددوی په یو شمېر بیتونو تکیه کوي.

تر دې تمهیدي خبرو وروسته د شلمې پېړۍ غزل ته راځي چې دا د دې څېړنیز کتاب اصلي او بنیادي موضوع ده.

له همدې ځایه ښاغلي خلاند په پښتونخوا کې د غزل په قلمرو کې مزل پېلوي، د نوي غزل بنسټګر حمزه بابا درشل ته ورځي، د غزل جاج او انځور ونه یې اخلي او له حمزه بابا سره دا خبره مني «خوک چې په پښتو کې غزل لیکي نوزما د وینو رنګ به په کې وي» وربسې د شلمې پېړۍ د مشرانو غزلبولو شاعرانو په لټه روانېږي، د سمندرخان، قلندر، پسرلي، ایوب صابر، طاهر کلاچوي سیف الرحمان سلیم او بیا د پښتونخوادګېو غزلبولو شاعرانو ادبي ګلبڼونو ته په پېښور کې، په ننګرهار کې، کوټه، کندهار، پکتیا، بنو او نورو سیمو کې سر وردننه کوي او د غزل رنګ او بوی یې ځېري، ښکلاوې، ځانګړښتاوې، نازکي او باریکي یې شمېري او خپل بحث د خو بنخمو غزلبولو شاعرانو په ستاینه او کرنه پای ته رسوي.

۳ دپښتو غزل او بدلونونو موحد حمزه بابا، د کتاب درېیم بحث دی چې د حمزه بابا په تصوفي او اجتماعي رنګونو رڼا اچوي.

۴ د کتاب څلورم بحث تصوف او پښتو غزل دی، په دې بحث کې ۷ مخ

ولسي ادب یا فولکلور

په کاکړیو غاړو کې د ځایونو نومونه

څېړونه _ علي محمد منګل

کاکړۍ غاړې لکه لنډۍ، د پښتو په شفاهي او فولکلوري ادب کې ستر ځای لري، یو بیته دي، چې لومړۍ نیم بیتي اودوهمه نیم بیتي یې په اتو او یا اوو هجاوو سره وېل کېږي، قافیه یې سره برابره وي، د پښتانه ولس په تېره د کاکړو د ژوند په هره برخه کې په مینه، خوند او تس سره وېل کېږي، چې موږ به یې دلې د سیمو او ځایونو په برخه کې وړاندې کړو

پنجاب

چې پښتنې کالي دې پرېښوه
داپنجابي کالي دې اور واخله
مینه

پنجاب، دبرتانوي هندیو ختیځ او پخواني ایالت و، چې دبرتانوي هندشمال لویدیځ ایالت یې جوړ کړی و پنجاب په (۱۹۴۷ م کال) کې په دوو بېلو برخو یعنې ختیځ پنجاب اولویدیځ پنجاب باندې وویشل شو، چې دویش اوتقسیم له مخې یې ختیځ پنجاب په هندپورې تړلی دی، چې دغول پنجاب درېمه برخه خاوره اونیمایي نفوس اووګړي یکې ژوندکوي، دویش له مخې لویدیځ پنجاب په پاکستان پورې تړل شوي دي پنجاب، چې له نامه څخه یې جوتیږي، دسندرود اودریاب دپنځو مرستیالانو اومعاونینو یعنې جیلم، چناب، راوي، بیس اوستلج دروددونو اودریابونو ترډېرو اوبولاندې مځکه جوړوي دپنجاب مځکه ډېرو اوبو له برکته، ډېره په غله اودانه کوي، ډېره سمسوره مځکه اوښین وطن دی په غلو اوداتوبرسېره سابه اومېوه هم لري، چې ډېر ایبره لرونکی اوحاصل خېز وطن دی دپښتوشیر یعنې ژبې، دولسي ادب په ډېرعالي ډول اوژانرکاکړۍ غاړو کې یې هم یادونه په خاص اندازکې شوې ده، چې دژړک استاد، دلاس له فیضان څخه به دلي موږ ورته غوږ اوخېرشو

دپنجاب توري برکې
نن مه هواسې دسرې خولې
(کاکړۍ غاړې، ۲۷۸ مخ)

چې پښتنې کالي دې پرېښوه
زاړه دې مه شه پنجابي کالي په مینه
(لنډۍ)

پېښور

سترګې دې ځندپېښور دی
بل تري چاپېرد تورو زلفو دېوالونه

دپېښور (پشاور، پېښاور) تاریخي سیمه، د ۳۰۰ ق م، نه مخکې تاریخ اولېنه لېک لري، دپروتاریخ پوهانو، ددې سیمې اوځای په باره کې جلا جلا نظرونه ورکړي دي دوی پېښور په بېلو بېلو نومونو سره یادکړی دی کوموپوهانو، چې ددې سیمې ګونبې ګونبې نومونه اخیستي دي، مرام اومقصد یې همداپېښور دی

چینایي ګرځند تاریخ پوه فاهیان په (۴۰۰ ق م) کې داسیمه لیدلې وه اود (پولیوشا) په نوم یې په خپله سفرنامه کې کېنلې ده. بل سیلانی تاریخ پوه هیوتسنګ په (۵۴۰ ق م) کې پېښور لیدلی، چې داسیمه یې د (پولیوشاپولا... پولو شابولایاپرشاور) په نوم بللې ده. همداشان مسعود اوالبیروني په لسمه اویوولسمه پېړۍ کې پېښور د (پرشاور) په نوم یادکړی دی، چې داکبر مغلي باچاټزماني پورې په همدې نوم سره یادېده؛ دپېښور اوسنی نوم اکبر مغلي باچاایښی دی. دپېښور مرکز اوتوله سیمه دپېښور په نوم سره یادېږي

پېښور دختیځ طول البلد په ۷۱ درجو ۲۵ دقیقو ۷۲ درجو ۱۵ دقیقو اودشمالي طول البلد په ۳۳ درجو ۴۰ دقیقو ۳۴ او۲۵ دقیقو کې پروت دی

دپېښور ختیځ ته مردان د ۴۵ کیلو مترو په واټن داباسین روداوسیندسره سرحد جوړوي، ختیځ ته یې دنیلاب غابسی، چې پېښور له کوهاټ نه بېلوي اوپاتې نور سرحدونه یې دآزاد پښتونستان له سیمو سره تړلي دي، په دې ډول چې جنوب ته یې د حسن خېلو اواپریدو دره، لویدیځ ته اپریدي اومنګو پوسیمې پرتې دي، شمال ته یې دکابل سیند په لوري دمومندوقبیلي اوسي اوداسرحد تروسک پورې رسېږي، همدارازشمال ته یې ملاکند اوشمال ختیځ ته یې دمردان علاقه پرته ده، دپېښور ټول ارتوالی اوپلنوالی (۲۹۵۶) کیلو متره مربع دی

دپېښور سیمه له دریوو خواووڅخه دغرونوپه منځ کې پرته ده، یوازې ختیځې خواته یې غرونه لیدل کېږي، دپېښور په منځ کې دکابل سیند اودریاب بهېږي، دپېښور شمالي اوجنوبي سیمې ټیټوالی لري، پېښور ډېره شنه اوزرغونه سیمه ده، په پېښور کې ډېر سیندونه بهېږي

دپېښور تاریخي ښار، دپښتونستان دډېرو ښکلیو ښارونوله جملې څخه شمېرل کېږي اودتیمورشاه دژمي دساړه وخت پلازمینه اوپایتخت و، هغه به ژمی په دغه ښارکې په خوشالي تېراوه

قاضي میراحمدشاه رضواني دپېښور په باب داسې وایي

دپېښور علاقه دانګریزانو په زمانه کې سرحدي صوبه بلل کېده، یوه آباده شنه اوښېرازه سیمه ده، ددې علاقې لمر ختواوختیځ ته کشمیراومغربي پنجاب، لمر لوېدوته یې داپریدو اووزیرو ملک، شمال ته یې ملاکنډ، سوات اوجنوب ته یې بلوچستان پروت دی، دپېښور رقبه (۲۸۰۰۰) مربع میله ده، چې رضواني یې په اړه داسې کښلي اوویلي دي، چې دخیبر اواټک ترمنځ دپېښور ملک دباغ آرم نمونه اونه ده، ښېرازه ځمکه، خوږې اوبه، ښې مېوې، ګڼ باغونه اوښایسته خلک یې دننداروي

دپېښور ښکلې اوزرغونه سیمه، په کاکړیو غاړوکې یاده شوې ده، چې دمحمدصادق ژړک استاد په لوی اثرکې یې، داسې

کاکړۍ زمانه نظره تېره شوه، ورته خېر به شو
اندېښنوسخلګۍ یم
اوس پېښور پرسونه پردم
(کاکړۍ غاړې ۱۶۱ مخ)

حانانه ولې شوې بې مینې
دپېښور په نیم ګرې مې ځې دیه
(لنډۍ)

دوکی

دکاکړو د ډېر تاریخي نوميالي لوی وطن په ډېروړو وړو سیمو اوځایو کې ډېرې وړې علاقې اوکلي شته، چې یو له هغو څخه د دوکی نوم هم دیادولو وړ دی، دوکی دیوه په سمسور ځای نوم دی، خو مین، عاشق اولالي ته دق سکاري، ځکه دمحبوبې دیدن یې په کې نه کېږي، له دې کبله یې یاد په دق سره کړی دی، په کاکړۍ غاړوکې د دوکي یاد راغلی دی، چې موږ به یې دځایو ددغې وړې تولګې اواثر په پایو اولمن کې ورته په مینه ځای ورکړو، له بنه مرغه چې داستاد ژړک دکتاب له فیض اوبرکت څخه به یې دلې یاد تازه، روڼ اوخوندي کړو

دوکی دق بوري زندان دی
ژوب د دوو جنومیان دی
(کاکړۍ غاړې ۲۸۶ مخ)

دوکی ته راشه غم خومه که
که نورڅه نه وو شودې
یې به درکومه
(لنډۍ)

(c) ketabton.com: The Digital Library

فرهنګ ، هنر ، اقتصاد او ټولنه

د ملک شمس الدین اکا دا کیسه هم د افغانستان د غمیزې د لړۍ یوه کړۍ ده

فضل هادي حمیدي

«د ۱۳۶۷ کال د سلواغې په ۲۲مه به د سهار لمانځه وخت و، ناڅاپه د راکټ او بمونو اوازونه جوړ شول، زما د کور ۸ غړي او ۷ تنه د کاکا زامن یې زما د سترګو په وړاندې د مرګ په خوب ویده کړل. په دغې ورځ د سالنګونو یو کور هم یې وېره او بې شهیده پاتې نه شو.»

که د افغانستان هر کوټ ته ولاړ شې، نو خامخا به دغسې یو له درده ډک داستان واورې، خامخا به د یوه مظلوم افغان په کونځې ګونځې تنده کې دغه راز یو لړزوونکی داستان ولولې او که له کانې سخت زړه ولرې، هم به خپلو خلکو ته دومره وژاړې چې اندازه به ونه لرې. د ملک شمس الدین اکا دا کیسه هم د افغانستان د غمیزې د لړۍ یوه کړۍ ده. هغه هم د یوې داسې پېښې شاهد دی چې کیسې یې لا هم د یو قلم د صحنې په توګه د هغه په زړه او ذهن درانه او ژور نښونه پرېښې دي.

دغه سړی له ۱۳۵۸ کال راهیسې چې روسانو پر افغانستان یرغل وکړ، ډېر دردونه ولیدل، مګر له هېواده د تېښتې او مهاجرت هیڅ نیت او اراده یې څکه نه لرله چې دا خاوره ورته تر هر څه خوږه وه او دا یې غوره ګڼله چې که مرګ هم وي، نو په خپله خاوره دې وي. خو مرګ په خپله ده ته هیڅ ونه ویل، مګر دا یې د خپلې کورنۍ د ۱۵ مړیو او جسدونو ویر ته پرېښود، ملک شمس الدین د ۱۳۶۷ کال د سلواغې په ۲۲مه ډېرې چغې وکړې، هیڅا یې فریاد وانه ورېده،

بلکې د ژمي د بخو واورو په کفن کې نغښتو غږونو یې هم د فریاد او ژړا انګازې بېرته د ده تر غوږونو ور ونه شړلې. دی اوس ۶۳ کلن سپین ږیری دی او لا هم د پروان ولایت د سالنګ په اهنګرانو کلي کې د هماغه ښمار د شوې کور په انګړ کې اوسي چې یو وخت یې د نړېدلو دیوالونو ترمنځ د ۱۵ ځپلونو مړي ورته

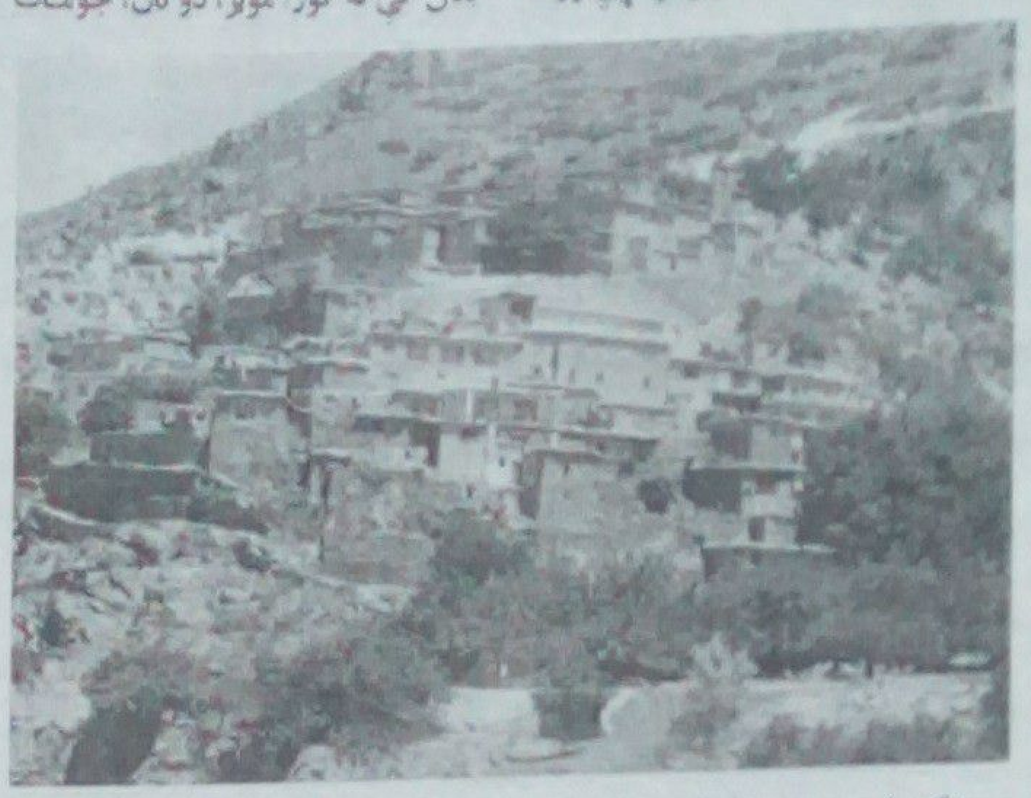

په کې ایښې وو. هغه وايي، د روسانو د یرغل په ورځو شپو کې دومره تکلیف ور ونه رسېده، خو له هغې نړدې تس کاله ورونسه ور رسېدلی درد به یې هېڅکله هېر نه شي. «روسان مور ته راغلي وو چې مور ته دې لارې وخو باید ډېرې رالاندې ونه شي، خو حکومت هم ورته

ویلي وو چې دلته درېاندې برید شوني دی، باید ځېل تدابیر کلک ونيسي، مور لمانځه ته تیاری نیوه، اودس مې وکړ او د دروازې تر درشله مې ځان ورساوه چې ناڅاپه مې په غوږونو کې کړنګار جوړ شو، یو سکاټ توښندی راغی او د

سالنګ په دره کې ولګید، دا نو روسي بوخیان راوتلي او په سالنګ کې یې عام وژنه پیل کړې وه.» دا به نو ابله د سهار ۲ بجې وخت و، خو څوک پوه هم نه شول چې بېرته څنګه او څرنګه اسمان ځپل تور څادر وغوړاوه! څکه له سهاره تر ماښامه پر روسانو د یو سکاټ لګېدلو په بدل کې له کور، موټر، دوکان، جومات

او له بل هر ځایه عام خلک راایستل کېدل او بیا پرې روسي بوخیانو د مرمیو باران جوړاوه.» د مېندو له څنګه یې هم هلکان ایستل او وژل یې، د ماړیکر تر خلور نیمو بجو څوک هم حتی د ځان په حالت نه پوهېده، بلکې هر چا فکر کاوه چې که مرګ او قیامت راغلی، نو

دا افت یوازې پر دوی رانازل شوی دی.» په دغه ماښام روسان ولاړل، خو ملک شمس الدین تر درېو ورځو پورې د ځپلو کلیوالو د مړیو په راټولولو اخته و، درې ورځې وروسته ټول شهیدان یو ځای ته راجمع کړای شول، چې

وشمېرل شول، نو روسانو د ۱۳۶۷ سالنګیانو خواښانو سیمې غلبېل کړې وې، یوازې دا نه بلکې په دغو شهیدانو کې یې د ملک شمس الدین د کورنۍ برخه هم نه وه هېره کړې «زما پلار، ورور، دوه وریرونه، زما مېرمن، درې اولادونه، اووه د کاکا زامن او نور ډېر یې شمېره کلیوال یې زما په شهیدان کړي وو، په دغې ورځ داسې څوک نه و چې په کور کې ورته روسانو یو شهید نه وي پرېښی.» د غم په دغې تیوره ورځ د شمس الدین ټول کلی او د سالنګ دره په وینو ولمبېده او اسمان یې په ماتم کې تور څادر واغوست: خو کله چې دوی ځپل مړي د اهنګرانو له کلي څخه د اولنګ سیمې ته د ښخولو په نیت یوړل، نو بیا هلته ورته د مزار شریف دهدادي تلنګي فرقې د مړیو د ښخولو او هدیرې جوړولو اجازه نه ورکوله «بیا مو په همدغې دسته کې یو ډېر کم ځای پیدا کړ او شهیدان مو په کې خاورو ته وسپارل، داهنګرانو کلي مو د اوسېدو وړ پاتې نه شو او د بغلان خنجانو ته راکډه شوو، خلور کاله مو هلته تېر کړل، هیڅا راسره د خدای په نوم هم مرسته ونه کړه او بېرته ځپل کلي ته راستانه شوو.» له دې غمیزې وروسته، که په سالنګ کې

د نورو کورنیو غم له غږونو زور زور و، نو پر ملک شمس الدین خو بیا د ځپلې کورنۍ د یتیمانو غم بیخي اووه اسمانونه راتېټ کړي وو. په یوازې ځان یې د سړدې ۲ یتیمانو وریرونو او ځپلوانو پالنه کوله او دا چاره تر ډېره عمره د ده

پر غاړه وه «اوس هم دا بوج په زړه وړم، هیڅ کومه بشري اداره راغله او نه یې زما د شهیدانو د کیسې پوښتنه وکړه، اقتصادي ستونزو تر پوزې راوستی یم.» د ملک شمس الدین دوی په کلي او دره کې د روسانو له خوا د خلکو دا وروستی ټول وژنه د دوی د زړه اخري ټرس و، چې پر دې مظلوم ولس یې وویست، څکه له دې پېښې دوه ورځې وروسته د ۱۳۶۷ کال د سلواغې په ۲۶مه نېټه د روسانو وروستۍ پوځي ډلګۍ هم تېتي سترګې د حیرتانو د بندر په پله واوښته دا پوځي ډلګۍ د جنرال بوریس ګروموف په مشرۍ رهبري کېده او شاته یې بیخي د لېدلو توان نه درلود، جنرال ګروموف په هغو شیبو کې چې د حیرتانو له پله څخه تېرېده داسې ویلي وو «په دغو وروستیو شیبو کې په ځپل بدن کې ستره تیمګړتیا احساسوم، څکه په ځپله مخه کې تورتم او مبهمه راتلونکې او ترشا له منځه تللې تاریخ وینم.» پر روسي لښکرو د افغان ولس دا بریا د روسانو وتل؛ دومره په آسانۍ سره ترلاسه نه شوه، بلکې د افغان مېړنې او مجاهد ملت اتلولیو او د افغانستان د خلکو د ملیونونو تنو شهیدانو او معلولینو او معیوبینو د وینو برکت و چې دغه پاک او سپېڅلي

ارمان ته لاسرسی پیدا شو.

د افغانستان جهاد روسان، دې پایلې ته راوستل چې اقرار وکړي، پر افغانستان د روسانو یرغل یوه ستره ماتې او تېروتنه وه چې د نورو لپاره د عبرت په درس کېدلی شي.

د مشهور هندي شاعر ژړا

دغه فلم د مشهور هندي خغاستونکي ملکها سنګ د ژوند کیسه کوي. په دې وروستیو کې د هندي فلمونو لپاره د شاهکار سندرو لیکوال مشهور شاعر جاوید اختر په عام محضر کې وژړل. د نوموړي د ژړا سبب د نوموړي د ځپل زوی فرحان اختر فلم دی. دغه «فلم بهاګ ملکها بهاګ» نومېږي. فرحان اختر د ځپل پلار د ژړا په باب د خسرو

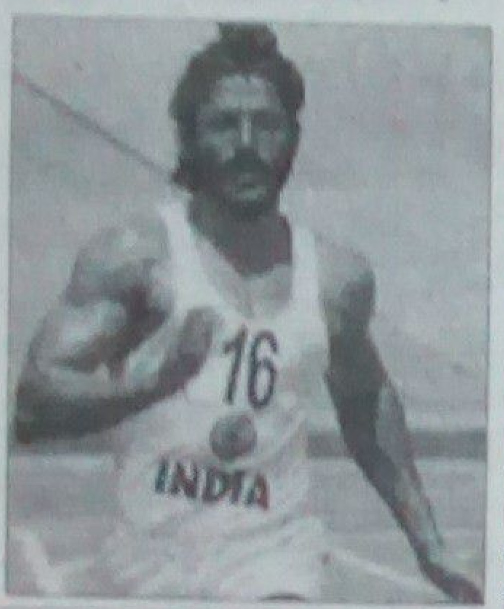

پر مهال وویل، چې دغه فلم د هندوستان د مشهور خغاستونکي، اتهلیټ ملکها سنګ د ژوند په باب جوړ شوی. د هغه په وینا د فلم لیدو پر مهال چابې زما پلار ته د ځپل ژوند هغه شیبې ور په زړه شوې، چې ډېرو سترو ستونزو یې لور د صبر کاسه په نسکوروېدو وه. هغه زیاته کړه «پلار مې له داسې سختیو ګالللو او پرله پسې هڅو او هاند وروسته یوه په بلې پسې بریاوې تر لاسه کړې، د هغې چلښې او ورسره مخالفتونو په یادولو سره چابې و نه توانېد ځپل شدید احساسات کابو کړي. هغه له چابې د ځپل ژوند د مبارزې له ګراوه ډکې ورځې وریه زړه شوې.» جاوید اختر دا مهال د هندي سینما له وتلیو سکریپټ لیکوالو او شاعرانو څخه یو دی.

یوې ترکۍ نجلۍ له کېلې پلاستیک جوړ کړ

د ترکیې د استانبول د یوې لیسې زده کوونکې له دوه کاله څېړلې وروسته بریالۍ شوه چې د کېلې له پوستکي څخه پلاستیک جوړ کړي. د فرانس پرېس خبري اژانس د راپور له مخې شپاړس کلنه الیف بیلګرین توانېدلې چې د کېلې له پوستکي څخه داسې پلاستیک جوړ کړي چې د کېبلونو او

سیمونو د پوښلو لپاره پکارېږي حاضرشمه پلاستیک تر ډېره حده له تېلو جوړېږي. خو د الیف بیلګرین اختراع، چې د امریکا د ساینټفیک په نوم ساینسي مجلې تایید کړې، د چاپېریال د ککړولو له مخنیوي سره مرسته کولی شي له تېلو څخه جوړېدونکي

پلاستیکونه د هوا او چاپېریال د ککړولو تر ټولو مهم عامل ګڼل کېږي. پخله بیلګرین وایي چې د نوبل د جایزې ګټونکې ماري کوري یې ایډیال شخصیت دې. الفې بیلګرین له د پنځوس زره ډالرو سکالرشیپ ورکړې څو دا خپلو علمي او ساینسي کارونو ته دوام ورکړای شي.

ښځه او ټولنه

لاسته راوړنې لا زیاتې هڅې غواړي

د ملګرو ملتونو د ماشومانو د ملاتړ سازمان (یونیسف) دفتر د مېندو د وضعیت په اړه ځپل خوارلسم ګړنوال راپور په کابل کې خپور کړ.

دا دفتر هر کال یو راپور خپروي، تر څو د ۱۷۶ هېوادونو د مېندو او نوښو زېږېدلیو ماشومانو روغتیایي وضعیت څرګند او د نه والي لپاره یې هڅې وشي. د دې دفتر د ۲۰۱۳ کال په راپور کې د افغانستان د مېندو د وضعیت په نه کېدو کې خورا زیات پرمختګ لیدل شوی چې د خوښۍ وړ دی. په تېروکلونو کې افغانستان یو له هغو لسو هېوادونو څخه و، چې د مېندو او ماشومانو روغتیایي وضعیت پکې خورا بد و، خو اوس دا هېواد توانېدلی چې له ډېر بد وضعیت څخه د نړۍ د ډېرشو بدو هېوادونو په کتار کې راشي. په تېرو کلونو کې به له هرو ۱۰۰۰۰۰ مېندو څخه ۱۶۰۰ تنه یې د ماشوم د زېږولو پر مهال له نړۍ څخه تللې، خو اوس له هرو ۱۰۰۰۰۰ څخه ۳۲۷ تنه مېندې خپل ژوند له لاسه ورکوي. د ماشومانو

د ملاتړ د دفتر مسوول اکبر ستاوون وايي، د نوښو زېږېدلیو ماشومانو

روغتیایي وضعیت ښيي چې د مېندو او دغو ماشومانو د روغتیایي وضعیت له نه کېدو سره سره په دې لار کې لا زیاتو هڅو ته اړتیا ده. د نوموړي په خبره، په هېواد کې د مېندو د روغتیایي وضعیت د نه کېدو په لار کې د پرمختګ علتونه روغتیایي مرکزونو ته لاسرسی او د دې مرکزونو زیاتوالی، د مېندو د پوهاوي د کچې لوړوالی او د ماهرو قابله ګانو په موجودیت کې د ماشوم زېږول دي.

هغه د دې لاسته راوړنې په اړه چې زموږ هېواد د ۱۷۶ هېوادونو له ډلې څخه په ۱۴۶ نم کتار کې دی، وايي «د مېندو د مړینې د کچې راټیټېدل، له زېږون څخه دمخه د ستندرډې پالنې برکت دی. د روغتیایي پاملرنو او آسانتیاوو په کچه کې زیاتوالی، له دې آسانتیاوو څخه د مېندو د ګټې اخیستنې په کچه کې زیاتوالی، د ژوند په معیارونو کې د ښه والي رامنځته کېدل د دې پرمختګ مهم علتونه دي.»

د پام وړ، خو ترېدلون

د ۲۰۱۳ کال دا راپور همدارنګه ښيي چې د مېندو لپاره تر ټولو ښه هېواد فنلنډ او تر ټولو بد هېواد کانګو دی. د

دې راپور پر بنسټ، محکې تردې به له هرو ۴ تنو ماشومانو څخه یو تن یې ۵ کلنۍ ته له رسېدو څخه دمخه ځپل ژوند له لاسه ورکاوه، خو نن له هرو ۱۰ تنو ماشومانو څخه یو تن یې له منځه ځي. د همدې سازمان د شمېرو له مخې، محکې تر دې به په سلو کې ۱۹ زېږونونه د ولادې د برخې د یو ماهر په موجودیت کې سر ته رسېدل، خو اوس په سلو کې ۳۲ زېږونونه د قابله ګانو په موجودیت کې سرته رسېږي سره له دې چې په سلو کې ۹۰ مېندې د زېږون ترمنځ د واټن له مېتود څخه باخبره دي، خو یوازې په سلو کې ۱۶ نه دې مېتود څخه کار اخلي او همدا وجه ده چې هره افغانه مور په منځنۍ توګه ۶ ماشومان لري.

د نرسانو کمه شمېره

د مېندو د مړینې د کچې په لوړوالي کې یو مهم علت د نرسانو کمه شمېره ده که څه هم نن سبا د افغانستان په ګوټ ګوټ او روغتیایي سیستم کې لږدې ۵۵۱۱ تنه ښځینه او نارینه نرسان شته، خو د روغتیا وزارت دا شمېره کمه ګڼي او وايي، باید

په سلو کې اتیا نه ورسېږي. په عامې روغتیا وزارت کې د روغتیایي خدمتونو د وړاندې کولو د برخې مرستیاله ناحیه طارق نه افغانو کورنیو غواړې چې ځپلو نجونو ته اجازه ورکړي، څو نرسنګ زده کړي. څکه د دې په وینا، د افغانستان په دودیزه ټولنه کې ډېر نارینه دي ته نه حاضرېږي چې ځپله خور یا مور نارینه ډاکټر یا نرس ته ورولي «د ښځینه نرسانو شمېر په هېواد کې ډېر کم دی، په تېره بیا په لرې پرتو سیمو او ولسوالیو کې» نوموړې وايي. د

موجوده ښځینه او نارینه نرسانو شمېر ۵۵۱۱ تنه دې چې دا د هېواد د اړتیا په سلو کې ۵۰ هم نه شي پوره کولای «او که جنسیت ته هم پاملرنه وکړو، نو دا شمېر په سلو کې ۸۰ کم دي.» د کابل پوهنتون د معالجوي طب د پوهنځي مشر ډاکټر سید قمرالدین حافظ په دې باور دې چې نن سبا د روغتیایي خدمتونو د وړاندې کولو لپاره د مسلکي او باظرفیته نرسانو سخته اړتیا ده. څکه د هغه په باور د درملنې د بهیر په بهیر ترسره کېدو کې نرسان ستر رول لوبوي. د عامې روغتیا وزارت ادعا کوي چې په هېواد کې د دغو روغتیایي خدمتونو په وړاندې کولو او ښې پالنې سره توانېدلی چې د مېندو او ماشومانو د مړینې کچه راټیټه کړي. د معالجوي طب رئیس ډاکټر سید قمر الدین حافظ وايي، د لوړو زده کړو وزارت په مرسته به د نرسانو لپاره د لیسانس او حتی د امکان په صورت کې د ماسټرۍ زده کړو پروګرام هم ولري، خو تر ټولو ستره ستونزه د امنیت نه شتون دې چې په ورکېدا سره به یې د نرسانو او قابله ګانو شمېر هم زیات شي. نوموړې د دولت له مخالفو ډلو نه غواړې چې امنیت ته دې ګواښ نه متوجه کوي، ترڅو په لرې پرتو سیمو کې د نرسانو د روزنې شرایط برابر شي. د استقلال روغتون د نرسنګ د برخې یو تن مسوول تحبب وايي، د نرسانو ستونزې هومره هم نه دې چې ویل کېږي. د هغه په وینا، نن سبا د روغتیا وزارت په مرسته نرسنګ ستندرډېږي او تر یوه حده ستندرډ شوې هم دي «نرس د طب لپاره د ملا د تیر حیثیت لري او د ناروغانو خدمتګاران دي، خو په خلکو کې د پوهې د ټیټې کچې له کبله ورسره ناسم

چلند کېږي، خلک نرسانو ته د سپکاوي په سترګه ګوري. پر ډاکټرانو او نرسانو تعنلي او فزیکي بریدونه شوي، خلک باید له دوی سره سم چلند وکړي.» اوسمهال په ټول هېواد کې د قابله ګانو شمېر ۳۵۰۰ تنو ته رسېدلی او افغان چارواکو دا هوډ کړی چې تر ۲۰۱۶ کاله پورې به دا شمېره ۶۵۰۰ تنو ته ورسوي. نن ورځ په افغانستان کې د هرو ۱۰ زرو تنو لپاره یو ډاکټر موجود دی، په داسې حال کې چې نړیوال معیار د هرو ۱۰ زرو تنو لپاره ۲۳ ډاکټران دي، په سلو کې ۲۵ روغتیایي کارکوونکې ښځې دي او د هېواد نه هرو خلورو روغتیایي مرکزونو څخه یو یې د ښځینه روغتیایي کارکوونکو له کمي سره مخ دی.

د مېندو بله روغتیایي ستونزه

د غبرګولي په ۱۲مه د ولادې فیستولا د له منځه وړلو نړیواله ورځ په کابل کې په داسې حال کې ولمانځل شوه چې د عامې روغتیا وزارت د چارواکو په وینا، له هرو پنځو تنو ښځو څخه چې استدادي زېږون کوي، یوه یې د ولادي فیستولا له ناروغۍ سره مخ وي. د عامې روغتیا وزیرې ډاکټره ثریا دلیل وايي، ولادي فیستولا یوازې یوه روغتیایي ستونزه نه ده، بلکې د دودیزو ټولنیزو او اقتصادي بعدونو درلودونکې ده چې زیاتره یې وزلې او بې سواده ښځې ترې اغېزمنې کېږي: «د همدې لپاره لازمه ده چې د ښځو د پوهې کچه د هغوی د روغتیا او د امیدوارۍ د دورې په اړه زیاته شي.» د هغې په وینا، د هېواد د نفوسو له شمېرې څخه په سلو کې شل امیدوارې ښځې جوړوي چې له دې ډلې څخه ډېره کمه شمېره یوازې یو ځل له زېږون څخه مخکې روغتیایي خدمتونو ته لاسرسی لري، خو نوموړې دا هم زیاتوي چې په تېرو پنځو کلونو کې د عامې روغتیا وزارت د ډاکټرانو او پرستارانو له خوا په ولادي فیستولا د اخته ۵۵۵ ناروغانو درملنه

شوې ده. زموږ په هېواد کې د ولادي فیستولا د ناروغۍ د درملنې یوازې دوه مرکزونه د ملالۍ او کبور په روغتونونو کې د ملګرو ملتونو د نړیوال سازمان د وجهي صندوق په مرسته فعالیت لري چې د ناروغانو د درملنې ترڅنګ د هغوی د درملو لګښت او نور لګښتونه، له د لارې د کرایې لګښت هم د دې صندوق له خوا ورکول کېږي.

اغېزمنې لاسته راوړنې

له ۲۰۰۳ میلادي کال راهیسې نړیوال بانک د افغانستان د بیارغونې له صندوق سره یوځای په ټولیز ډول د روغتیا له سکتور سره ۳۳۵ میلیونه ډالره مرسته کړې ده. ټاکل شوې ده چې د افغانستان د بیارغونې د صندوق تمویلوونکې د اروپایي اتحادیې په ګډون ۲۷۰ او افغان دولت ۳۰ میلیونه ډالره نور د دې پروژې د تمویلولو لپاره برابر کړي. د عامې روغتیا وزارت چارواکي وايي، په

هغوی په وینا د یادې پروژې له پیل څخه دمخه د روغتیایي مرکزونو او روغتیایي ښځینه کارکوونکو شمېر په سلو کې ۲۵ و او اوس په سلو کې ۷۴ ته لوړ شوی دی، همدارنګه د روغتیایي فعالو مرکزونو شمېر له ۴۹۶ مرکزونو څخه څه باندې ۲۰۰۰ مرکزونو ته رسېدلی چې دې ټولو فعالیتونو په هېواد کې د ماشومانو د روغتیا د ساتنې او د مېندو د مړینې د کچې په راکمېدو کې مهمه ونډه لرلې ده. له وروستیو پرمختګونو سره سره د روغتیا برخه زموږ په هېواد کې له زیاتو ستونزو سره مخ ده، د نوښو زېږېدلیو ماشومانو او له پنځو کالو څخه د کم عمره ماشومانو د مړینې او د ماشومانو د خوارخواکۍ کچه د نړۍ د نورو هېوادونو په پرتله لوړه ده. په سلو کې ۵۵ له پنځو کلونو څخه کم عمره ماشومان له مزمنې خوارخواکۍ څخه

نیږې یوې لسیزې کې په ۱۱ هغو ولایتونو کې د روغتیایي مرکزونو شمېر دېرې برابره زیات شوی چې د نړیوال بانک له خوا د تمویل شویو پروژو تر پوښښ لاندې دي، یعنې د روغتیایي مرکزونو شمېر له ۱۴۸ نه ۳۲۲ مرکزونو ته رسېدلی، له ۲۰۰۰۰ څخه زیاتو سیمه ییزو روغتیایي کارکوونکو چې ډېری یې ښځې جوړوي، لازمې مسلکي زده کړې تر لاسه کړې او د هېواد بېلابېلو سیمو ته لېږل شوي چې په پایله کې یې د زېږونونو ترمنځ د واټن راوستو لپاره روغتیایي مشورو ته د ښځو او واکسین

رنځ وړي او ښځې او ماشومان د ویټامینونو او منرالونو له جدي کمښت سره مخ دي. همدارنګه په هرو دوو ساعتونو کې یوه افغانه ښځه یا نجلۍ له امیدوارۍ سره د تړلو علتونو له کبله ځپل ژوند له لاسه ورکوي او د دې یو علت دا دی چې نجونې له بلوغت مخکې ودوسته واده ته مجبورېږي او په داسې حال کې ماشوم زېږوي چې هغې لا پخپله هم بشپړه وده نه وي کړې

ع. ملاحت

(c) ketabton.com: The Digital Library

د سپورت نړۍ

افغان اولمپیک کمېټې پرمختیایي بودجه نه ده لګولې

د افغانستان د اولمپیک د ملي کمېټې مشر د یو شمېر لوبغاړو د سرټکونو او د کلنۍ پرمختیایي بودجې د نه لګولو له کبله ولسي جرګې ته غوښتل شوی و. پر ظاهر اغبر داسې تورونه

پر ښاغلي اغبر تور لګېدلی چې ګواکې نړیوالو سیالیو ته د لوبغاړو د استولو په برخه کې د مور او مېرې چلند کوي

پورې شوي چې ګواکې نړیوالو لوبو ته د لوبغاړو د استولو په برخه کې دوه مخیز چلند کوي، بله دا چې وايي په ۱۳۹۱ لمریز کال کې ایله د ۳۱ سلنې پرمختیایي بودجې پر لګولو توانېدلي دي. د اولمپیک د ملي کمېټې مشر دا تورونه رد کړي دي. د ولسي جرګې د روغتیا او بدني روزنې کمېسیون د اولمپیک د ملي کمېټې مشر ظاهر اغبر له نړیوال اولمپیکه د برونزي مډال راوړونکي افغان لوبغاړي روح الله نیکپا او یو شمېر نورو لوبغاړو د شکایتونو پر بنسټ ورپللی و. پر ښاغلي اغبر دا تور هم لګېدلی چې ګواکې نړیوالو سیالیو ته د لوبغاړو د استولو په برخه کې د مور او مېرې چلند کوي. د افغانستان د اولمپیک د ملي کمېټې مشر ظاهر اغبر په ده لګېدلي تورونه بې بنسټه وبلل او بي بي سي ته یې ووېل چې د لوبغاړو د نیوکو پر اړه مخامخ له هغو سره غږېدلی دی. د افغانستان د اولمپیک ملي بنسټ مخکې له دې هم له لوبغاړو سره په دوه مخي چلند تورن شوی او همدا راز د اداري درغلیو او د فدراسیونونو د مشرانو د ټاکلو په برخو کې له نیوکو سره مخامخ و او یو ځل خو دا قضیه لویې څارنوالۍ ته هم رسېدلې وه خو د یاد شوي بنسټ مشران دا ټول تورونه ردوي

کرېکټ د ښوونځیو په نصاب کې شاملېږي

د افغانستان د پوهنې وزارت په پام کې لري چې په راتلونکي کال کې کرېکټ د ښوونځیو په تعلیمي نصاب کې ورزیات کړي. دغه هدف ته د رسېدو لپاره د افغانستان د کرېکټ بورډ او د ښوونې وزارت ترمنځ یو تړون هم لاسلیک شوی دی. له شک پرته چې په تعلیمي نصاب کې د کرېکټ ورزیاتول دغې لوبې ته لا ډېر ځوان مینه وال ورمات کړي او د دې ترڅنګ ښايي ځینې پام وړ او مهم لوبغاړي هم له دغې لارې ومومندل شي. په پام کې ده چې کرېکټ له دوهم ټولګي نیولې تر دوولسم ټولګي پورې په تعلیمي نصاب کې ورزیات شي. د افغانستان د کرېکټ بورډ اجرایوي مشر نور محمد مراد بي بي سي ته ووېل ''له دوهم تر شپږم ټولګي پورې به زده کوونکو ته د کرېکټ اساسي زده کړې ورښودل کېږي، او له شپږم تر دوولسم ټولګي پورې به یې عملي کرېکټ ور ښودل کېږي چې دا د نویو لوبغاړو د موندنو او د روزنو پړاو هم بلل کېږي'' ښاغلي مراد ووېل ډېر ژر به د دغه نوي سپورټي نصاب د چمتووالي لپاره د ښوونې وزارت او کرېکټ بورډ څخه ګډه کمېټه جوړه شي، کمېټه به د دغه نوي مضمون لپاره نوي ښوونکي او په کرېکټ پوه کسان پیدا کوي او ځانګړې روزنه به ورکوي. نوموړي ووېل هیله یې دا ده چې کرېکټ په راتلونکي تعلیمي کال کې په کابل کې په ځینو ښوونځیو کې تدریس شي او وروسته به بیا نورو ولایتونو ته هم ور وپېژندل شي. افغان کرېکټ بورډ وايي له دغه کار څخه یې هدف دا دی چې کرېکټ ښوونځیو ته یوسي له دا چې زده کوونکي د کرېکټ لوبې لپاره خپل درسونه پرېږدي او له ښوونځیو د باندې را ووځي. که څه هم بايي ډېر وخت ته اړتیا وي چې د ښوونځیو په کچه پیاوړي لوبغاړي ترلاسه شي، خو د افغانستان د کرېکټ بورډ اجرایوي مشر نور محمد مراد وايي، دوی په اوس وخت کې د ښوونځیو په کچه د کوم پیاوړي لوبغاړي موندل نه غواړي، بلکې هدف یې دا دی چې په راتلونکو یوه- دوه لسیزو کې د افغانستان د کرېکټ ملي لوبډله د ښوونځیو له زده کوونکو لوبغاړو جوړه وي. ښاغلي مراد ووېل ''موږ غواړو چې په راتلونکو شلو کلونو کې د ښوونځیو په کچه د حمید حسن، محمد نبي، شاپور زدران، نوروز منګل او داسې نورو پیاوړو اوسنیو لوبغاړو په څېر لوبغاړي ولرو، داسې چې کرېکټ یې په افغانستان کې زده کړی وي، له ښوونځیو یې را پیل کړی وي او بالاخره په لوړه کچه د کرېکټ له اړخه د افغانستان تولید وي''

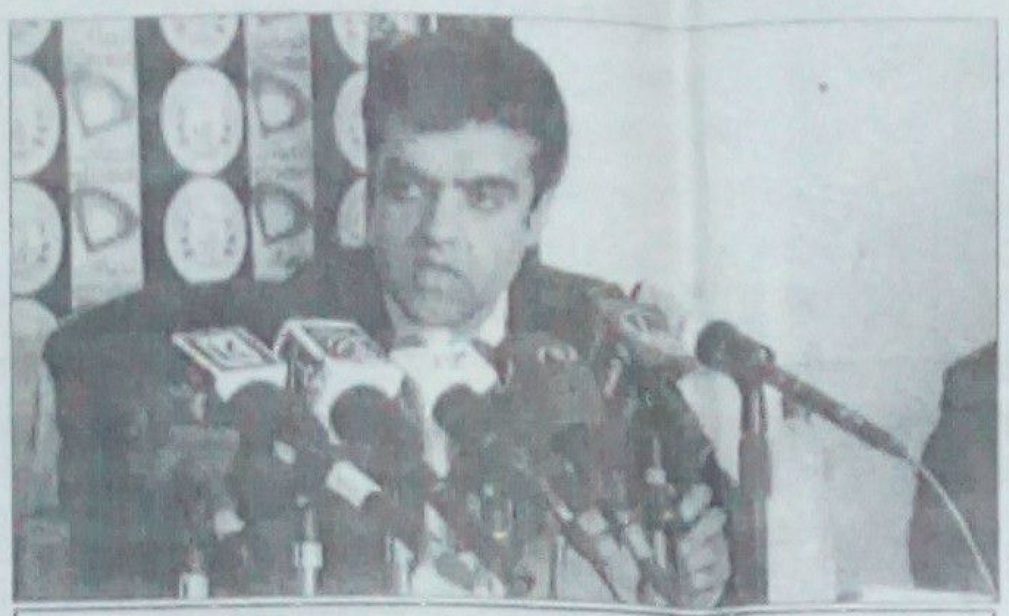

د افغانستان د کرېکټ بورډ اجرایوي مشر نور محمد مراد بي بي سي ته ووېل ''له دوهم تر شپږم ټولګي پورې به زده کوونکو ته د کرېکټ اساسي زده کړې ورښودل کېږي

د افغانستان په اوسني ملي لوبډله کې ډېرو لوبغاړو له هیواده د باندې په خاص ډول په پاکستان کې د کډوالۍ پر مهال دغه لوبه زده کړې ده. افغانستان هغه هیواد دی چې په تېرې یوې لسیزې کې د کرېکټ په برخه کې د پام وړ او حیرانوونکې لاس ته راوړنې لري، افغانانو دوه واري په نړیوالو شل اوریزو سیالیو کې لوبه وکړه او وځلېدل. د دې ترڅنګ یې په ۲۰۰۹ کال کې د کرېکټ د یو ورځنیو نړیوالو لوبو کولو امتیاز هم ترلاسه کړ، افغانستان په ۲۰۱۵ کال کې د کرېکټ یو ورځني نړیوال جام ته د لار موندلو په موخه د راتلونکي اګست میاشت کې نمیبیا ته ځي چې له دغه هیواد سره خپل بخت وازمويي

د افغانستان په اوسني ملي لوبډله کې ډېرو لوبغاړو له هیواده د باندې په خاص ډول په پاکستان کې د کډوالو پر مهال دغه لوبه زده کړې ده

روژه، مسلمانان او د انګلستان مخکښ فوټبال لیګ

نوې لسیزې وړاندې د انګلستان د فوټبال په مخکښه لیګ یا پریمیرشیپ کې یوازې یو مسلمان لوبغاړی و. هغه لوبغاړی نعیم نومېده چې اصلاً د اسپانیا اوسېدونکی و او د لندن په ټاټنهم کلب کې لوبېده. اوس ۴۰ مسلمان لوبغاړي دغه لوبه کوي چې د نړۍ له بېلا بېلو هیوادونو راغلي دي. د نیوکاسل په لوبډله کې تېر کال دوه مسلمان لوبغاړي ډیمبا با او پپیا سیسې لوبېدل که به هر یوه ګول وکړ نو د لوبغالي یوه کونج ته به لاړل او سجده به یې وکړه چې د لوی خښتن مننه ويي وکړي. دوی دواړه د سینیګال مسلمانان دي چې یو یې تېر اوس د لندن چلسي کلب ته راغلی دی. ډیمبا با وايي دی د خپل مذهب په باب جدي فکر کوي او هېرولی یې نه شي پنځه وخته لمونځ او روژه د خپلو فوټبال روزونکو په ګومان چې څه له مسلمان نه دي خورا سخت کار دی. خو د لوبغاړو استعداد دغه روزونکي اړباسي چې څه و نه وايي او د دوی دین او عبادت ورسره ورغمي. مسلمانو لوبغاړو ته کلبونه حلاله ډوډۍ برابروي، د نورو لوبغاړو خلاف دوی ته د لمونځ لپاره ځانګړی ځای جوړوي او د عبادت وخت او ځای هم ورکوي. تر دې وروستیو پورې به د لوبې غوره لوبغاړي ته د شرابو نوی بوتل د جایزې په توګه ورکول کېده خو کله چې د عاج ساحل لوبغاړي یحیی توري د شرابو د بوتل له اخیستلو انکار وکړ او دغه دود ختم شو. د لوبې غوره لوبغاړي ته [illegible] په ۲۰۱۲ کال کې چې د لیورپول کلب یو کپ وګاټه او لوبغاړو له خوښۍ پر یو بل شراب شیندل د ټولو پام شو چې د لوبډلې ډاکټر مسلمان دی له خونې ووت چې د شرابو څاڅکي یې پر جامو و نه لوېږي. د سرخوږي له خپره د اعلانونو ده چې د شرابو د شرکتونو او یا د قمار وهلو د ادارو پر اعلان ځینې لوبغاړي خوښ نه دي. ځینې لوبغاړي چې له مذهبي پلوه دا ډول اعلان پر جامه نه غواړي، هغه کمیس له اغوندي تر همدې خاطره کلبونه او لوبغاړي سره خوښ دي خو روژې ستونزه پیدا کړې ده. ځینو ته پوښتنه پیدا شوې چې لوبغاړي دې څرنګه ۱۸ ساعته بې خوړو او اوبو وي او بیا دې هم ۹۰ دقیقې په لوبه وکولای شي. ځینې مسلمان لوبغاړي د تمرین پر وخت روژه نیسي او د لوبې پر وخت یې نه نیسي خو نور بیا وايي چې د لوبو په ورځو به یې هم نیسي. د لندن د ارسنل کلب ۲۷ کلن تکړه لوبغاړی ابو دیابي چې د فرانسې په ملي لوبډله کې هم لوبه کوي وايي ''کلب ته ښووره دا ده چې زه روژه و نه نیسم خو زما په نظر خبر دی نو اوس زما د پرېکړې درناوی کوي''. ۲۸ کلن ډیمبا با وايي په تېرو کلونو کې د روژې په ترڅ او ورسره ځینې روزونکي خوښ نه وو خو دی په خپل نظر ټینګ و ''هر روزونکي چې په خوښ نه و ما به ورته ووېل، ګوره زه به روژه نیسم او بیا به هم لوبه کوم که مې لوبه نه وه نو مه مې لوبوه'' سږ کال روژه داسې وخت پای ته رسېږي چې د انګلستان د مخکښه فوټبال لیګ نوی کال په پیلېدا دی. ځینې کلبونه اندېښمن دي چې د تمرینونو پر وخت به د دوی مسلمان لوبغاړي په چمتووالي ونه کړي او د نوي کال په پیل کې به و نه ځلېږي

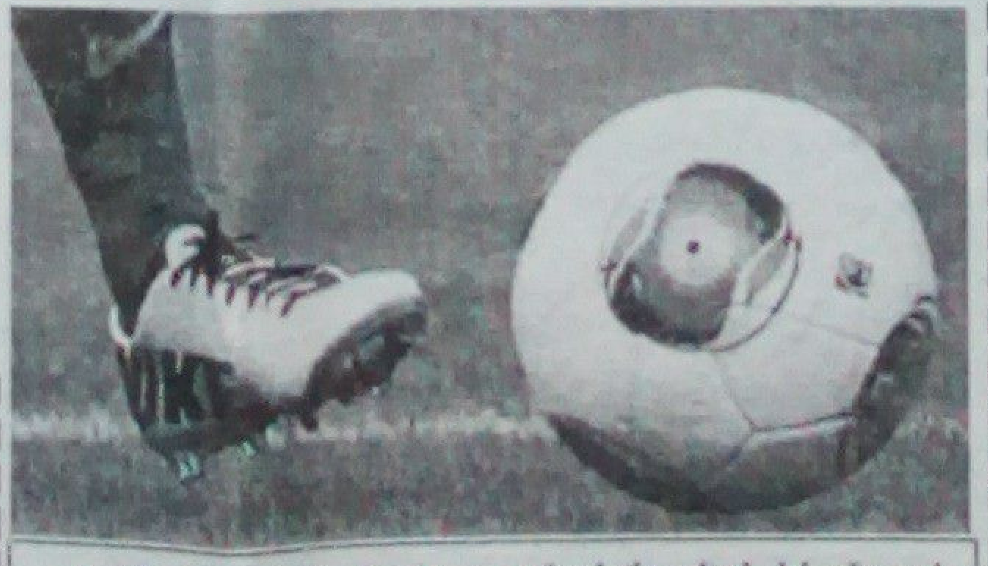

اوس ۴۰ مسلمان لوبغاړي دغه لوبه کوي چې د نړۍ له بېلا بېلو هیوادونو راغلي دي

۵۴ کلن افغان پر بایسکل عربستان ته ځي

۵۴ کلن امیر محمد چې په ږیره کې یې تر تورو وېښتو سپین زیات دي، په ونه جګ او یو کلنوال کس دی، سعودي عربستان ته یې پر بایسکل د سفر کولو

امیر محمد له دې سره چې یو سوونکی بانې شوی، له تېرو دوولسو کلونو راهیسې د کندهار ښاریه هوټلونو کې اشپزي هم کوي

نیت کړی. د کندهار دارغنداب ولسوالۍ اوسېدونکی اوس په ښار کې اوسېږي. او غواړي په دغه کار سره نړۍ ته د سولې پیغام ورسوي. هغه وايي، چې افغانستان په ځانګړي ډول کندهار د ترهګرو، جګړو او نښتو نوکو ځای نه، بلکې د باتورو هوډمنو کسانو ځای دی. نوموړي د خپل دغه اوږده سفر لپاره یو سپورټي بایسکل هم اخیستی. امیر محمد وايي، دی به د ایران، عراق او کویت له لارې د دوو میاشتو په ترڅ کې سعودي عربستان ته ځان ورسوي چې ده په خپره هره ورځ به ۱۵۰ کیلومتره لاره پر بایسکل ووهي. ''کله چې سعودي عربستان ته ورسېدم، لومړی به د اسلام د ستر لارښود حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) د روضې زیارت وکړم او بیا به نړیوالو ته ووایم چې افغانان شر خوښوونکي نه، بلکې سوله خوښوونکي او امن غواړي.'' امیر محمد له دې سره چې یو سوونکی بانې شوی، له تېرو دوولسو کلونو راهیسې د کندهار ښار هوټلونو کې اشپزي هم کوي. هغه وايي، یاد سفر یې له سترو ارمانونو یو دی چې پوره کېدو ته یې یو شمېر کندهاري وکیلانو او دغه ډول د دغه ولایت د سپورټ او بدني روزنې مسوولینو اوږه ورکړې. امیر محمد وايي، له دې وړاندې یې د هیواد نورو ولایتونو ته پر بایسکل سفرونه کړي، او د سفر پرمهال له ډېرو خوږو او ترخو شیبو سره هم مخ شوی دی. په تېرو څو کلونو کې یو شمېر نورو افغانانو هم پر بایسکل یو شمېر هیوادونو ته ورته اوږده سفرونه کړي. خو دا لومړی ځل دی چې نسبتاً د پاخه عمر یو کس پر بایسکل سعودي عربستان ته د سفر هوډ لري

د پاکستان د کرېکټ لوبډلې وېسټ انډیز ته ماتې ورکړه

په ګیانا کې د پنځو یوه ورځنیو لوبو په ترڅ کې پاکستان خپله لومړۍ لوبه له وېسټ انډیز څخه وګټله
یاده لوبه، چې د یکشنبې په ورځ د

وېسټ انډیز ګیانا په نړیوال لوبغالي کې وشوه، پاکستان خپلې سیالې لوبډلې ته په ستر توپیر ماتې ورکړه. پچه وېسټ انډیز وګټله او خپلې سیالې لوبډلې، پاکستان، ته یې د توپ وهنې بلنه ورکړه. پاکستان په پیل کې خپل لوبغاړي ژر ژر له لاسه ورکړل. پاکستان ۴۷ منډې کړې وې چې پنځه لوبغاړي یې سوځېدلي وو، خو مصباح الدین او شاهد افریدي یې لوبه وکړه. دوی د پاکستان د منډو شمېر تر ۱۶۷ پورې ورساوه. د پاکستان د لوبډلې کپتان مصباح الحق په ۱۲۱ توپونو باندې ۵۲ منډې او شاهد افریدي په ۵۵ توپونو باندې ۷۶ منډې جوړې کړې. د پاکستان ملي لوبډلې د نهو لوبغاړو په سوځېدلو په ۵۰ اورونو کې د ۲۲۲ منډو هدف وټاکه. خو د وېسټ انډیز توپ وهونکي د پاکستان توپ اچوونکو ته ټینګ نه شول. د دوی ټول لوبغاړي د ۹۸ منډو له جوړولو وروسته وسوځېدل. په دې توګه پاکستان دا سیالي په ډېر توپیر وګټله. په پای کې د لوبې غوره لوبغاړی شاهد افریدي وټومول شو. نوموړي په ۵۵ توپونو باندې ۷۶ منډې وکړې. یاده دې وي چې پاکستان به د وېسټ انډیز په دوره څلور نورې یوه ورځنۍ او دوه - دوه شل اوریزې لوبې وکړي

روح الله نیکپا د مکسیکو په سیالیو کې ګډون نه کوي

د لندن او پېجینګ په اولمپیک کې مډال ګټونکي روح الله نیکپا د مکسیکو د تکواندو په نړیوالو سیالیو کې له ګډون کولو ډډه کړې ده. وايي د افغانستان د تکواندو په فدراسیون کې زیاتې ستونزې دي او که همداسې دوام وکړي نو په هیڅ ډول رسمي سیالیو کې برخه نه اخلي. له کابله د بي بي سي خبریال حفیظ الله معروف په رپوټ کې د افغانستان د اولمپیک ملي کمېټې چارواکو له قوله ویل شوي، چې وايي ښاغلي نیکپا د شخصي لاملونو له کبله په دغو سیالیو کې له ګډون کولو ډډه کړې ده. د پېجینګ او لندن په اولمپیک لوبو کې د افغانستان لپاره د برونزو مډال راوړونکي روح الله نیکپا وايي، له یوې میاشتې راهیسې د افغانستان تکواندو فدراسیون کې حالت سم نه دی او تمرین نه شي کولای. که څه هم ښاغلي نیکپا د دغو حالاتو په اړه څه نه وايي، خو له بي بي سي سره یې په خبرو کې د دغه فدراسیون له ناسم چلند نه شکایت کاوه او وايي له همدې امله د حوالې په پنځلسمه د تکواندو په نړیوالو سیالیو کې چې په مکسیکو کې جوړېدونکي دي، برخه نه اخلي. ''یو لږ ستونزې پیدا شوې وې او زما روزونکو له تمرین راکولو لاس اخیستی و. موږ په تمرین کولو کې بې سرپرسته وو. دې زما او د نورو لوبغاړو پر روحیه منفي اغېز کړی و. چې تمرین وکړو او د سیالیو لپاره چمتووالی ونیسو هیله من یم چې نه د کوم ځای یې او زه د کوم ځای یم. یوې خوا ته پرېږدو او ملي فدراسیون ته ملي فکر وکړو'' روح الله نیکپا خبرداری ورکوي، که د تکواندو په فدراسیون کې حالت په همدغه ډول روان وي، نو بیا په هیڅ رسمي سیالیو کې برخه وا نخلي. خو د افغانستان د المپیک ملي کمېټې ویاند مجیب الله رحماني په دغو فدراسیونو کې ستونزې نه مني او وايي چې روح الله نیکپا د شخصي ستونزو له امله د مکسیکو په سیالیو کې له برخې اخیستو ډډه کړې. ''روح الله نیکپا په پښو کې ستونزې لري، دا رنګه غواړي واده وکړي نو نه شي کولای د تکواندو لوبو ته ادامه ورکړي او له همدې امله یې څو ورځې وړاندې خپله استعفا وړاندې کړه. موږ نه غواړو چې د روح الله نیکپا په څېر اتلان لوبه پرېږدي'' ښاغلي رحماني وايي، د المپیک ملي کمېټې د افغانستان مډال راوړونکو لوبغاړو ته ډېر امکانات برابر کړي او د ښاغلي نیکپا د ستونزو حل لپاره یې ځانګړی کمیسیون ټاکلی دی. ټاکل شوې په مکسیکو کې د تکواندو نړیوالې لوبې په راتلونکو څلور ورځو کې پیل شي او له افغانستانه هم په دغو لوبو کې [illegible] لوبغاړي برخه لري

یو لږ ستونزې پیدا شوې وې او زما روزونکو له تمرین راکولو لاس اخیستی و - روح الله نیکپا

د افغانستان د کرېکټ بورډ د آسیایي شورا بشپړ غړی شو

د افغانستان د کرېکټ بورډ اداره د کرېکټ د نړیوالې شورا د دوهمې درجې غړیتوب ترلاسه هیوادونو په نوم لړ کې ګډه شوه. د افغانستان کرېکټ بورډ اداري د ډېرې لنډې مودې په ترڅ کې د کرېکټ نړیوالې شورا غړیتوب ترلاسه کړ چې دغه موقف له ترلاسه کولو وروسته دغه اداره د کرېکټ د آسیایي شورا د بشپړ غړیتوب خاونده شوه. د دغه موقف له ترلاسه کولو وروسته، د افغانستان د کرېکټ بورډ اداره پر مالي ګټو سربېره له معنوي ګټو هم برخمنه شوه چې د کرېکټ نړیوالې شورا په غونډو او ناستو کې رسمي ونډه، د رایې ورکولو حق او د افغانستان کرېکټ بورډ اداري نظرونو ته د ارزښت ورکول یې له بېلګو څخه دي. په هغې خبري ناسته کې چې د افغانستان د کرېکټ بورډ اداري د غونډو په خونه کې په لاره اچول شوې وه د افغانستان د کرېکټ بورډ عمومي رئیس او په قبایلي چارو کې د ولسمشر سلاکار وزیر شهزاده مسعود او د افغانستان د کرېکټ بورډ اجرایوي مشر ډاکټر نورمحمد مراد ونډه درلوده. ښاغلي مراد د رسنیو همکارانو ته له هرڅه د مخه د دوهمې درجې غړیتوب په مادي او معنوي ارزښت خبرې وکړې او وروسته یې د سفر پر مهال د ترسره شویو غونډو په هکله بشپړ توضیحات ورکړل. سربېره پر دې یې د ملي ټولس کلنې لوبډلې لوبغاړو لپاره د تړون لیکونو په هکله هم اړین توضیحات وړاندې کړل او په ټاکلو تړون لیکونو کې یې د درجه بندۍ ارزښت او پلي کولو باندې هم رڼا واچوله [illegible] لندارچیانو په شور او نارو بدرګه کېدې یادونه وکړه. ښاغلي مراد د کرېکټ بورډ د کار کوونکو ورلپارلمونې له پروګرامونو په هکله بشپړ توضیحات ورکړل او یادونه یې وکړه چې موږ توانېدلي یو په لومړي ځل د وېډیو انالېسټ کورس په لاره واچوو چې د دوهمې درجې ۱۰ روزونکو پکې ونډه درلوده. همدا رنګه د روزونکي د دوهمې درجې او لومړۍ درجې کورسونه او اوس مهال په عمان کې د ۶ ملي لوبغاړانو لپاره د دوهمې درجې لوبغاړي کورسونه د سیمې په کچه بې ساري فعالیتونه دي. ښاغلي مراد د نمیبیا او په سینګاپور کې د ایمرجنګ سیالیو لپاره د ملي لوبډلې چمتووالي او د لوبډلې لپاره د لوبغاړو ټاکنې په اړه هم اړین معلومات وړاندې کړل. د ناستې په ترڅ کې د افغانستان کرېکټ بورډ اجرایوي رئیس ډاکټر نور محمد مراد د رسنیو همکارانو ټولو پوښتنو ته د قناعت وړ ځوابونه ورکړل

(c) ketabton.com: The Digital Library

رسنۍ او په ټولنه کې د هغو رول

رسنۍ، ټلويزيونونه او راډيوګانې هغه وسيلې دي چې دجامعې دمختلفو قشرونو ترمنځ اړيکې ټينګوي اوپه نړۍ کې د راز راز او بېلابېلو انکشافاتو، اکتشافاتو، اختراعاتو او نورو پېښو په اړه دخلکو ذهنونه او خبراوي له پاره زمينه برابروي.

پارسنۍ هغه وسيلې دي چې دجامعې دعامو اوخاصو خلکو ترمنځ اړيکې ټينګوي په بل عبارت رسنۍ هغه تفريحي وسيلې دي چې دټولنې ټول قشرونه پرمختګ ته ترغيب کوي [illegible]

رسنۍ په ټولنه کې ډېرې مهمې ونډې لري چې له هغو څخه کولای شو يو څو يې په لاندې توګه ډېلګې په ډول راوړو

۱- د معلوماتو وړاندې کول: رسنۍ هغه وسيلې دي چې خلک په ډېره بېړه له پېښو څخه خبروي يعني رسنۍ کولای شي په لږه وخت کې په زرګونو او آن په ميليونونو خلکو ته معلومات ورسوي

۲- ښوونه او روزنه: رسنۍ دښوونې او روزنې ترټولو مهمې وسيلې دي چې کولای شي په عام ډول خلکو ته زده کړه ورکړي او ټول هغه کسان چې له رسنيو سره مينه لري له دغې زده کړې څخه برخمن شي

۳- رسنۍ تفريح او سرګرمي له پاره ارزښتناکې وسيلې دي رسنۍ کولای شي چې خلک وخندوي او دغوي په شونډو موسکا خوره کړي خوداخندول يواځې خندول نه دي بلکې يو پيغام هم لري يعني رسنۍ بايد خندوونکو برخو ته خلک کوميدې برخه هم ولري ترڅو وکولای شي چې دټولنې ستونزې په ښه ډول سره وڅېړي او خلک ترې باخبر کړي او پوره

ګټه ترې واخلي

۴- مشوره ورکول: داسې رسنۍ هم موجودې دي چې دمختلفو وسيلو په واسطه خلک له هغوې سره اړيکې ټينګوي اوله هغوې څخه مختلف ډول مشورې غواړي. داکار بيا له دې چې دمخاطب وخت او پيسې مصرف شي ترسره کېږي دادرسنيو ارزښتونو لويه برخه جوړوي

همدا رسنۍ دي چې دخلکو په ژبې، کلتور، فرهنګ اوعاداتو کې بدلون راولي خو بايد متوجه واوسو چې په اسلامي ټولنو کې دا تشويق او بدلون داسلام دمبارک دين له لارښوونو سره سم وي همدارنګه بايد هېواد داساسي قانون او درسنيو دقانون له موادو سره ټکر ونه کړي

دهارولد لاسول په اند رسنۍ دا درې مهمې ونډې لري

۱- دچاپېريال څارنه چې دا درسنيو خبري برخه ده

۲- ټولنيز پيوستون چې تفسيري او لارښوونې نقش لري

۳- دفرهنګي ميراث انتقال په دې برخه کې رسنۍ تعليمي نقش لري

رسنۍ دېوې ټولنې دفرهنګ په پرمختګ کې مهم نقش او په ټولې عصر کې دهرې ټولنې دپرمختګ دمحرکې قوې حيثيت لري او کولای شي چې دهغې کارکونو، فکرکونو فرهنګ، علم او حساب ورکونو فرهنګ اوداسې نور رواج کړي

ډېرپوهان په دې اند دي چې دهغوي ټولنې پرمختګ اوعصري کېدل په رسنيو پورې تړلي دي او له رسنيو څخه پرته هېڅ ممکن نه دي څکه رسنۍ دي چې خلکو ته فکر ورکوي البته دا په هغه صورت کې ممکنه ده چې له رسنيو څخه په رښتيني اودقيق ډول سره استفاده وشي څو که چېرې له رسنيو څخه په غير آګاهانه ډول استفاده وشي او ونشي کولای چې په صحيح ډول په ټولنه کې شته ستونزې درک کړي نوبيا حالت کې به يې په ټولنه باندې تاثيرات منفي وي اودې برخې چې خپل فرهنګ نوروته صادر کړي پردي فرهنګونه په خپلې ټولنې ته راوارد کړي په عمومي توګه ويلای شو که چېرې رسنۍ خپل فرهنګ په ټولنه کې تبليغ نکړي لويه ستونزه دا ده چې دپردېو افکارواوفرهنګ به دهغو ځای ناستې شي نوضروري ده چې وله پېرۍ رسنۍ خپل فرهنګ په ښه ډول سره ټولنې اوخلکوته يې تبليغ کړي

عبدالرحمن ثاقب

دژورنالیزم پوهنځی

کتاب «یک قرن در تاریخ و افسانه» زیور چاپ یافت

حیات الله حلیم

سخن خوبها و مبرهن است که تاریخ آئینه عملکرد انسان های ما قبل به ما بعد میباشد. بخصوص آئینه عملکرد های آنعده اشخاص که در بخشی زمام امور یک کشور را به حیث امپراطور، پادشاه، صدراعظم ویا رئیس جمهور اعمال نموده باشد. پس تاریخ است که عملکردهایش برای قضاوت بعدی ها در صفحات خود تسجیل مینماید. بشرط آنکه نگارنده و مورخ شخص منصف، واقع بین و دور اندیش باشد و در تسجیل عملکرد های اشخاص فوق و حوادث دیگری که در زمام داری او در کشور مطبوعش رخ میدهد به گونه بی طرف ثبت وسجل نماید. طوریکه قبلا اشاره شد تاریخ آئینه عملکرد زمامداران است این یک حقیقت روشن است ازینرو مورخ نباید در ثبت سجل وقایع هراس داشته باشد ونه هم از بیم گفتاری این و آن حقایق را کتمان نماید اگر تحت چنین شرایط قرار میگیرد بهتر است که قلم را در جیب بگذارد. به هرصورت نگارنده جوان با استعداد و بی هراس کشور ما مصطفی (عمرزی) در سلسله چاپ آثار قبلی خود اینک کتاب دیگری بنام (یک قرن درتاریخ و افسانه) درین اواخر نوشته که بتازه گی شرف چاپ یافته است. نگارنده حتی الوسع سعی وکوشش نموده که عملکرد های خاندان (امرا) محمد زایی سلطنت محمد ظاهرشا و پدرش نادرخان، دوران کمونست ها وحوادث خونبار ووحشت زای این دوره استیلای روسها که خلاف تمام موازین ملی و بین المللی بالای خاک ما حمله ورشدند و سرانجام دوره مجاهدین با اعمال عملکردهایش تا زمان دوره ریاست جمهوری حامد کرزی بشکل بی طرف وواقعی آن در اوراق تاریخ خود سجل نموده است واگر از حق چشم پوشی نشود خوشبختانه که نویسنده از طرز تاریخ نگاری کاملا معیاری کارگرفته و مثل مورخین حسابی کشور ما تمام رمز های تاریخ نویسی را در ان رعایت نموده است منطقی که در ان بکار رفته است گویای این حقیقت است که مورخ مذکور هرگز زیر تاثیر این وان رفته وتمام مسایل را بدون هراس برشته تحریر آورده که مصداق این ادعای ما نگارش او در مورد زمام داری عبدالرحمن خان که به حیث امیر مستبد توانسته، اورا سجل نموده که این تحلیل نه تنها از منطقی معرفی میباشد بلکی مورخین ما خریه قول متفق علیه عبد الرحمن خان را شاه مستبد خونریز ووابسته به حلقات استعماری عنوان نموده

است یک قرن در تاریخ و افسانه اثریست که حوادث صد سال اخیر دران سجل است یعنی فشرده از رویداد های زمان عبدالرحمن خان تا زمان ریاست جمهوری حامد کرزی دران ثبت سجل شده ونیز فراتر ازآن مخزن معلومات جدید و بی طرف میباشد که خواننده را از زوایای مختلف به عملکرد های حکمروایان قبلی این مرزو بوم اشنا میسازد. طوریکه قبلاگفته شد در صفحات این تاریخ درگام نخست بالای دوران استبدادی عبدالرحمن خان روشنی انداخته شده وسپس سلطنت و شخصیت امیر حبیب الله خان به حیث یک شاه (خوشگذران و عیاش) عنوان گردیده که تاریخ های دیگر نیز به چنین خواص امیر موصوف گواهی داده است. سلطنت امیر امان الله خان به عنوان یک شخصیت (شیفته ملت و سر زمین) عنوان گردیده است که شا امان الله خان واقعاً محصل استقلال افغانستان بوده وسرانجام قربانی توطیه های حلقات استعماری توسط خود قطعا گردیده و از سلطنت طرد گردید. روبمرفته دوره حبیب الله کلکانی و شخصیت موصوف، به حیث یک روستایی باکمال و سلیقه نوع سجل گردیده و به تعقیب آن سلطنت محمد نادر خان به حیث ستمگر (ارائه) ثبت وسجل گردیده و به راستی هم این شخص بود که با مهارت خاص حبیب الله کلکانی را از اریکه قدرت به دور انداخت و شان وشوکت خاندان محمد زایی را از سر احیا نمود. بعد به سلطنت محمد ظاهر شا اشاره شده که زمامداری او تا زمانی به لویه تحت سایه صدارت کاکای خود سپری گردیده، اشاره شده و معلومات کافی بدسترس خواننده ها قرار داده است. دوران ریاست جمهوری سردار محمد داود خان به حیث اولین رئیس جمهور افغانستان تشریح و معلومات کامل درمورد شهادت مظلومانه خود و فامیلش داده شده است. آمدن دوران کمونست ها و آغاز حمله های جهاد مردم افغانستان مباحث دیگریست که در لا بلای اوراق این تاریخ گنجانیده شده است. جالب از آن که در بخش پایانی کتاب تمام محتویات کتاب تحت عنوان، در سیمای صد سال (ملی همغند کوهسار)، تمام موضوعات کتاب ارزیابی گردیده و تشریحات کوتا بالای عناوین مندرجه کتاب صورت گرفته است که مفهوم کامل را رسانده میتواند. به وضاحت به نظر میرسد. تاریخ (یک قرن در تاریخ و افسانه) که در ۵۵۵ صفحه به زبان دری به تیراژ یک هزار جلد در ماه جاری شرف چاپ یافته از جمله تاریخ هایی که سیر حوادث از زمان عبد الرحمن خان تا اکنون با تحلیل همه جانبه و استنباط کاملا علمی و اصولی درج گردیده و ما از دربار خداوند (ج) التجا داریم که نگارنده کتاب محترم عمرزئی صاحب بتوانند به تالیف همچو آثار علمی مفید دیگر نیز فایق اید

هر افغان باید د فساد پر ضد کلکه مبارزه وکړي

افغان دولت په دې هڅه او هاند کې دی چې د ۵-۴۵- مې ګڼې فرمان له مخې فساد په قطعي ډول له منځه یوسي او جرړې یې شنې او وچې کړي چې په مرسته یې ټول افغانان ددغې ناوړې پدیدې له شر څخه خلاص او وژغورل شي او له دې لارې په پوره صداقت او شفافیت سره د ژوندانه په ټولو اقتصادي، ټولنیزو، فرهنګي، سیاسي او نورو ډګرونو کې د پرمختګ له پاره زمینه برابره شي. افغان حکومت دا خپله اصلي او مهمه دنده بولي چې له فساد سره په کلکه مبارزه وکړي او په دې برخه کې ۴۵ مه ګڼه فرمان ته د عمل جامه ور واغوندي. فساد د دولت اړیکې له خلکو سره کمزورې کوي او ترمنځ یې فاصله او بې باوري زیاتوي. د افغانستان جمهور رئیس حامد کرزي ټولو اړوندو دولتي ادارو ته دنده سپارلې ده چې په خپلو ادارو کې سمون راولي او فساد له منځه یوسي ددغه ۴۵ مه ګڼه فرمان له صادرېدو تراوسه پوره نهه میاشتې تېرېږي چې یلې کولو ته وړاندې شوي دي، خو له بده مرغه په ادارو کې فسادونه لاپیخې له منځه نه دي وړل شوي او د خلکو زیاتې اندېښنې یې راپارولې دي د ولسي جرګې ځینو غړو هم په اړوندو ادارو کې د فسادونو شتون ته ګوته نیولې او ویلي یې دي چې باید په نښه شي، ودې نیول شي او د سختې جزا له پاره دې د قانون منګولو ته وسپارل شي چې د نورو فاسدو او فاسقو عناصرو د پند او عبرت لامل هم شي او په دې توګه له هېواده د فساد د ټولو ناوړې پدیدې تغر یخې ټولې شي په هېواد کې د فساد په برخه کې زیاتې ډنډورې کېږي چې ګڼې په افغانستان کې د فساد پر ضد هېڅ مبارزه نه ده شوې او نه کېږي حال دا چې افغان دولت په هېواد کې له فساد سره د مبارزې له پاره له یوولس څخه زیاتې خپلواکې اداري او موسسې جوړې کړې او له فساد سره د مبارزې له پاره یې ګومارلې دي. له اداري فساد سره د مبارزې د عالي اداري د رئیس عزیزالله لودین په وینا دغې اداري تېر کال د اختلاس او اداري فساد نږدې دوه سوه دوسیې لوېې څارنوالۍ ته لېږلې دي. په دې دوسیو کې داسې دوسیې هم شته چې د دولت په لوړ رتبه مامورینو پورې تړاو لري. نوموړي له لوېې څارنوالۍ څخه غوښتي چې دا دوسیې ډېر ژر په پوره جدیت تر څېړنې لاندې ونیسي او له دې لارې دې فاسد او فاسق لوړ رتبه کارکوونکي بربنډ او پر جزا دې ورسوي. لودین له ځینو دولتي ادارو څخه داګیله هم کړې ده چې په فسادونو کې د ښکېلو کسانو د دوسیو د څېړلو په برخه کې صادقانه مرسته نه کوي او د دوسیو په څېړلو کې له ځنډ څخه کار اخلي. وړاندیز دادی چې اړوندې عدلي او قضایي اداري باید لومړی له فاسدو او فاسقو عناصرو څخه پاکې او چاڼ شي او پر ځای دې صادق او مخلص کسان پر دندو وګومارل شي او هر افغان هڅه او هاند وکړي چې د فساد پر ضد مبارزه خپله ملي او دیني وجیبه وبولي او له دې لارې افغاني ټولنه له فسادونو پاکه کړي

مطیع الله شهاب دکابل پوهنتون

د ژورنالیزم پوهنځي د دریم ټولګي محصل

د پښتو ځوان غزل (د پښتو غزل ...

د انسانانو په مادي او معنوي غوښتنو او ددې غوښتنو په توازن او یا د تصوف په اړتیا خبرې شوې او وریې د پښتون قوم د زرګونو کلونو قدامت ته نغوته شوې او ددوی په اړخونو معتقداتو خبرې شوې، د پښتنو په پیرۍ او مریدۍ غږېدلی، د روښانیانو مبارزې یې یادې کړې، بیایې د تصوف تعریف کړی، په وحدت الوجود یې خبرې کړې، په پښتو ادب کې یې په تصوف رڼا اچولې، له روښانیانو نه رحمان بابا او عبدالقادر خټک ته را رسېدلی او بیا یې په شلمه پېړۍ کې د تصوف څېره ښودلې اود حمزه بابا پر تصوف غږېدلی او له همدې سره دا بحث را نغاړي.

۵ د غزل کره وږه د دې اثر بل سرلیک دی، چې له اکبر زمینداوري نه یې را خېږي او دغزل فني خوا او لوازمات بیانوي او هم د نوي غزل نوښتونو ته نغوته کوي او د بحث په پای کې د غزل پر موضوع او منځپانګه غږېږي.

۶ «د پښتو غزل کې رواني اړخونه» د دې اثر بل سرلیک دی، چې د غزل د ارواپوهنې له پلوه د بېلابېلو ارواپوهانو له نظره خبرې او بیا په پښتو غزل کې د دې نظریو ثبوت کوي.

۷ «غزګلو شاعر څوک دی؟» دا د لیکوال بل بحث دی، چې د غزلبول او نظم ویونکي شاعر ترمنځ کرښه باسي او هغه شاعر چې هم غزل لیکي او هم نظم لو کوم لور ته یې چې درنه وي او په کومه برخه کې چې مهارت او تشخص ولري، هغه نوم پرې پرې یږدي.

۸ د کتاب بل سرلیک «د پښتو غزل راتلونکی» دی چې د ځوانو غزل لیکونکو لپاره شعري لارښوونې لري.

د ځوان لیکوال، خلاند لیکوال، دا زیار د نوي غوښتنو او د پښتو غزل د نویو پړاوونو په کچ مچ کوونو ولاړ دی او د نوي غزل له خېرې له پلو پوره کوي، چې زه ددې کار ستاینه کوم، خو ورسره څو وړې یادونې لرم.

د کتاب لومړی سرلیک «تخلیقي کمیت ...» له څنګه چې لیکوال هم یادونه کړې، له دې کتاب سره ډېر تړاو نه لري او یوه عمومي خبره ده او کوم مسائل چې دې هغه یادوي، نه یواځې د غزل د تخلیق لاسونه له لري بلکې دا عوامل نوي غزل ته نوي تحرک او خوځښت هم ورکولای او د غزل د نوښت لپاره نوې زمینه برابرولای شي، لو که په کتاب کې له وې هم ډېر اثر پرې نه غورځوي.

د کتاب دوهم سرلیک «تصوف او پښتو غزل» یوه ضروري خبره ده، څکه تصوف او مینه د غزل اروا ده چې ښکلا هم وربخښي او رنګونه هم او په پښتو او آن ټوله ختیځه شاعرۍ کې ډېر ارزښت او اهمیت لري او خلاند صاحب یې هم تر ډېره حده له عهدې وتلی دی.

د کتاب دریم سرلیک د غزل کره وږه د نویو خوانانو لپاره لارښوده خبرونه ده، چې د غزل د بڼې او جوړښت او د موضوع او منځپانګې په اړخونو او تناسب غږېدلی دی.

«پښتو غزل کې رواني اړخونه» هم نه بحث دی او د ارواپوهنې د بهرنیو عالمانو ویناوې یادې شوې او بیا یې په پښتو شاعرۍ کې له رواني اړخ سره سم موضوعات یاد کړي دي د کتاب بل بحث غزګلو شاعر یانې څوک ؟ هم مهم بحث دی، خو لږ څه نور وضاحت هم غواړي چې زه یې دلته په لنډیز سره کوم. په پخوا وختونو کې نظم د شعر مقابل لوری و، نظم به منظوم کلام و، چې د یوې موضوع دبیانولو لپاره به ویل کېده، ژبې معیار او پوخ جوړښت به یې درلود، خو شعریت به په کې نه و، په نظم کې به ناظمانو دیني لارښوونې، اخلاقي پندونه، طبي او نور موضوعات بیانول او روزنیز هدف به یې درلود، چې خلکو به یادول هم او د اړتیا پر وخت به یې استناد پرې کاوه، داسې کسان هم وو چې هم به یې شعرونه ویل او هم به یې نظمونه جوړول لکه خوشحال بابا چې نوی دیوان لري، را پاتې دی او هم یې ګڼ روزنیز نظمونه ویلي دي، لکه فضلنامه، طب نامه، اخلاقنامه، فالنامه، بازنامه او نور او په شعوري ډول یې خپله شاعري او نظمونه سره بېل کړي او په فضلنامه کې یې د دې ډول نظمونو جوړښت داسې ښودلی

دا سم کال چې د فضل دی یو کتاب مې په نمط دی

چې یې نوی بنیاد کېښودم یو یادګار په جهان پرېږدم

ساده نظم یې دفته یې اشکاله یې الفته

په ضعف نحو ویلی تکلف ځنې وتلی

چې اسان په یادول وي مختصر کسبلي په

چې هرڅوک ورته وګوري نیک عمل وله وښوري

خو په شلمه پېړۍ کې چې شعري قالبونه مات شول، د بې شعرېته نظم موضوع پر خپل ځای پاتې شوه او روزنیز کتابونه په نثر ولیکل شول، دا وخت د شعر نور ټول اصناف نظم وبلل شول او غزل د نظم په مقابل کې ودرېده او په دې ترتیب شعر په نظم او غزل ووېشل شو

همدا وخت وکوم شاعر چې شي غزلې وویلې هغه غزلبول شاعر وبلل شو او چاچې به نظمونه وویل، هغو ته د نظم د شاعر نوم ورکړل شو، چې خاطلي خلاند په بحث پرې کړی، خو دا چې وایي: نظم هغه کلام دی چې وزن او قافیه ولري: دا تعریف سم نه دی، څکه په شلمه پېړۍ کې ازاد نظمونه هم را منځته شول، چې هغه تش وزن لري نور د قافیې او ردیف له بندونو نه آزاد وي همدا راز دی لیکي: «مرثیې ته څوک قصیده نه شي ویلی او قصیدې ته مرثیه نه شي ویلی»

دا هم سمه نه ده، څکه قصیده د ادب په شکلي وېش کې راځي او د شاعرۍ یو ژانر دی، خو مرثیه د ادب موضوعي برخه نه اود موضوعاتو وېش کې راځي، نو څکه قصیده او مرثیه تناقض نه سره لري، بلکې په قصیدو کې ډېرې زیاتې مرثیې ویلې شوې، چې د شیخ اسعد سوري قصیده چې د غوري پاچا امیر محمد سوري په مړینه کې یې ورکانه پخوا ویلې او په دې مطلع پیلېږي

د فلک له چارو څه وکړم کوکار

زمولوي هرګل چې خاندي په بهار

ډېره ښه نمونه ده او را وروسته هم دا کار شوی دی.

خاطلي خلاند یوازې هغه شعرونه غزل بولي چې هر بیت یې ځانته ځانته مفهوم ولري، خو که تسلسل په کې وي هغه غزل نه نظم بولي، خو حقیقت دا دی چې اوس هم منفردي او مسلسلې غزلې دواړې شته او شاعران یې په شوره تازګي او ښکلي وایي او د تغزل ښکلاوې په کې خاندي البته غزل نما نظم هغه شعر ته ویل کېږي «که د پخوانیو شاعرانو وي یاد لوستلو» چې یوازې بڼه یې د غزل وي یانې مطلع او مقطع ولري او د نورو بیتونو لومړۍ مسرې آزادي او دوهمه د مطلع په قافیه وي، خو تغزل غوښتنې، ښکلي او ښکلاوې ونه لري

نور لوګران خلاند د نظم او غزل په ځانګړنو په او مو بحث کړی - کال هم یې د حمزه بابا د غزل بحث په څېړلی دی

تر دې وروسته د کتاب اصلي بحث او څېړنې ته را رسېږو چې هغه د شلمې پېړۍ پښتو غزل په نویو پړاوونو کې دی: دا ډېر د پام وړ بحث دی او ترلومړیو وروسته یې د شلمې پېړۍ د پښتو غزل ځانګړتیاوې او نوښتونه څېړلي او د غزل د مطرح شاعرانو په غزلونو بحث کړی دی زه یوازې د دې څېړنې په ځینو برخو اختلاف ورسره لرم: څکه ده یو شاعر یاد کړی او بیا یې د هغه د غزل ښکلاوې او ځانګړتیاوې شمېرلې دي، چې دې کار د ده څېړنې ته د تذکرې بڼه ورکړې، نو که دا کار یې په دې ډول کړی وای، چې د شلمې پېړۍ د غزل ځانګړتیاوې او ښکلاوې یې یو په یو شمېرلې وای او بیا یې هغه شاعران یاد کړي وای چې دا ښکلاوې او نوښتونه یې پنځولي: په دې ترتیب به د غزلو تحولات یو په یو شمېرل شوي او د هر تحول او بدلون راپیدا کوونکي به د بېلابېلو نوښتونو ځای او لاروپان بلل شوي وای. مثلاً که ده لیکلي وای چې د شلمې پېړۍ په غزل کې نوي سمبولونه دود شول چې له هغه نه یو هم پښتونولي وه، په دې کې حمزه بابا، ولي محمد طوفان، اجمل خټک او ... مخکښان وو

یا دا وخت په غزل کې رومانیت غځولي وکړې چې اشرف مفتون، یونس خلیل او نور یې په پالنه وکړه او داسې نور زما په ترتیب کې که خلاند صاحب یې ومني وروستی بحث د پښتو غزل راتلونکی ده چې ځوان غزلبول شاعر ته یې ښوونې او پخې لارښوونې لري، خو خبره دا ده چې شاعر لارښوونې نه اوري، هغه خپل شعر وایي او څه چې یې نوښتونه کړي وي، هغه ادب څېړونکي را برسېره کوي او اندازې یې، بعضې اول شعر پخول کېږي او بیا وروسته له هغه نه قوانین او قواعد استخراجېږي او ادبي نوښتونه یې شمېرل کېږي نور نو دا اثر زما له نظره د ځوان غزل په باب نوی او له نوښته ډک اثر دی، له ځوانانو سره ډېره مرسته کوي او د غزل په ځمکه نوې رڼاوې اچوي زه خلاند صاحب ته مبارکي ورکوم چې پورته یې ضروري ګام او د ادب مینه وال یې لوستلو ته را بولم او په غور لوستلو ته را بولم. په درنښت

افغان اعلانات

شورای انکشافی قریه ده عربان ولسوالی گلدره در حلقه چاه لولری به عمق 150 معه نصب پایپ وفلتر ان به طور مکمل غرض داوطلبی قرارداد می دهد شرکت های که خواهش قرارداد انرا داشته باشند ازنشراعلان الی یکهفته افرهارا از شورای انکشافی قریه ده عربان ولسوالی گلدره یا به شماره های 0773723511 - 0777784034 و 0771104930 دریافت کرده میتوانند وخود شان ازنشراعلان الی یکه هفته افرها را دو باره به شورای انکشافی قریه ده عربان بسپارند.

◆◆◆◆

مدیریت اراضی ولسوالی سروبی موازی 625 مترمربع زمین بلند ابه بکر دولتی واقع کنج شیرخان را برای مدت پنج سال به اجاره میدهد اشخاص وافرادی که خواهش اجاره گرفتن انرا داشته باشند ازنشراعلان الی بیست ویک روز به مدیریت اراضی ولسوالی سروبی مراجعه نمایند.

◆◆◆◆

ریاست امور ساختمانی واداره ملکیت های وزارت دفاع ملی درسال 1392 بتعداد 500 پایه چوکی سه نفری را قرارداد مینماید.

داوطلبان علاقمندان واجد شرایط می توانند معلومات بیشتر را از ریاست اکمال وخریداری وزارت دفاع ملی واقع خواجه بغرا مقیم گارد سابقه اخذ وبرای دریافت شرطنامه بعد ازنشراعلان الی ختم میعاد بیست ویک روز کاری مراجعه نمایند افرهایک روز قبل ازتاریخ ضرب الاجل تسلیم داده میشود جلسه افرگشائی به روز بیست ودوم دایر میگردد واز داوطلبان دارای اهلیت و واجد شرایط دعوت به عمل می اید تا افر های سربسته خویش را مطابق شرایط به لسان های دری پشتو برای اکمال پروژه متذکره ارایه نماید.

روش تدارکات باز داخلی افرها مطابق زمان ضرب الاجل که درج شرطنامه می باشد الی ساعت 9 بجه قبل ازظهر به ریاست اکمال وخریداری وزارت دفاع ملی واقع بلاک نمبر 4 منزل اول اتاق نمبر 7 تسلیم داده میشود وافرهای دیر رسیده بعد از ختم ضرب الاجل پذیرفته نمی شود تضمین افر مبلغ 300000 افغانی ویا معادل ان تضمین بانکی شرایط برای اهلیت تهیه اسناد تخنیکی مالی وقانونی می باشد

◆◆◆◆

ریاست معارف شهرکابل به ترمیم و رنگمالی تعمیر های مربوط هوتلی ونوان ذیلجا طبق احجام کاری انجنیران انکشاف تعمیرات ضرورت دارد شرکت های ساختمانی که خواهش داوطلبی انرا داشته باشند درخواست های خویش را ازنشراعلان الی بیست ویک روز کاری به مدیریت عمومی تهیه وتدارکات واقع سرای غزنی کارته چهار سپرده شرطنامه را ملاحظه تضمین اخذ میگردد

◆◆◆◆

ریاست معارف ولایت کابل ازبودجه کمکی بانک جهانی ترمیم 20 پروژه در چهار ولسوالی ولایت کابل را به اساس داوطلبی باز داخلی وقانون تدارکات ملی قرارداد مینماید. ازشرکت های ساختمانی واجد شرایط دعوت بعمل میاید تا اسناد داوطلبی را دربدل 1000 افغانی پول غیرقابل بازگشت الی یک روز قبل از افرگشائی ازریاست معارف کابل واقع خوشحال خان مینه بدست اورند. افرگشایی پروژه مذکور 21 روز کاری بعد ازنشراعلان ساعت ده قبل ازظهر درریاست معارف تدویر یافته افرهای دیررسیده وانترنیتی پذیرفته نمی شود شرطنامه را ملاحظه نموده تضمین اخذ میگردد

◆◆◆◆

نثاراحمد دوپاب هنگر مخروبه تصدی که روز موازی 10375 مترمربع زمین ملکیت ریاست عمومی تصدی ارزاق در پارک های صنعتی پلچرخی میباشد به شرط ترمیم رایگان از پول شخصی شان بدون مطالبه مصرف برای مدت سه سال به کرایه ماهانه مبلغ چهل هزار افغانی قبول دار شده است موسسات واشخاصی که به جایداد فوق ضرورت داشته کرایه بیشتر بپردازد درخواست های خویش را ازنشراعلان الی بیست وپنج روز به مدیریت عمومی تهیه وتدارکات ریاست ارزاق واقع جوار سیلوی مرکز سپرده خود شان به روز مزایده حاضر شوند شرطنامه را ملاحظه کرده میتوانند تضمین اخذ میگردد

◆◆◆◆

امریت ثبت اسناد و وثایق حوزه دوم به اطلاع اشخاص افراد مراجع ذیربط میرساند که سید محمد میوند علومی ولد عبدالعلی به اندازه 347 مترمربع زمین را که واقع قلعه فتح الله خان میباشد ذوانیدی ترتیب می نماید درصورتی که بالای مذکور با جایداد شان کدام ادعا داشته باشند ازنشراعلان الی یکماه به امریت ثبت اسناد ووثایق حوزه دوم اطلاع دهند درغیران حق شکایت را نخواهند داشت.

◆◆◆◆

ریاست دیوان مدنی محکمه حوزه سوم کابل به اطلاع محمد برات ولد مراد علی مسکونه ناحیه ششم کابل میرساند تاجهت دعوی حقوقی رحیمه بنت مسجدی به ارتباط تنصب یک دربند حویلی واقع ناحیه ششم کابل ازنشراعلان الی بیست روز به ریاست دیوان مدنی محکمه حوزه سوم کابل حاضرشود درغیران فیصله غیابی صورت میگیرد وانگاه حق شکایت را نخواهد داشت

◆◆◆◆

ریاست فواید عامه ولایت لوگر درنظر دارد تا جغل اندازی واعمار دیوار استنادی سرک خامه قلعه میدان پنجکهای که از اثر مابین تخریب گردیده درمسیر سرک عمومی کابل لوگر خطوط سرک عمومی کابل لوگر نصب علایم ترافیکی در شاهراه عمومی و ولسوالی ها را به قرارداد میدهد اشخاصی که خواهش قرارداد انرا داشته باشند ازنشراعلان الی بیست ویک روز کاری به امریت فواید عامه ولایت لوگر مراجعه نمایند شرطنامه را ملاحظه کرده تضمینات اخذ میگردد

◆◆◆◆

ریاست امور ساختمانی واداره ملکیت های وزارت دفاع ملی امورات حفظ ومراقبت جنراتور شفاخانه شهید سردار محمد داود خان شفاخانه نمبر 2 ریاست ساختمانی روابط خارجه گادر وپروتوکول تصدی مسلخ کلوپ عسکری مدیریت ملبوسات وریاست لوژستیک مهمات و ستردرستیز را درسال 1392 قرارداد مینماید داوطلبان علاقمند واجد شرایط ازتاریخ نشراعلان الی ختم 21 روزکاری میتوانند با درخواست خویش بریاست اکمال وخریداری واقع خواجه بغرا مقیم گارد سابقه مراجعه شرطنامه ومشخصات را اخذ افرها یک روز قبل از جلسه افرگشائی اخذ وجلسه به شکل داوطلبی باز وپاکت سربسته به روز 22 دایر میگردد افرها مطابق ضرب الاجل زمانی که درج شرطنامه مشخص گردیده الی ساعت 9 بجه قبل ازظهر به ریاست اکمال وخریداری واقع بلاک نمبر 4 منزل اول اتاق نمبر 114 تسلیم داده میشود افرهای دیررسیده بعد از ختم ضرب الاجل زمانی پذیرفته نمی شود روش تدارکات داوطلبی باز داخلی تضمین افرمبلغ 400000 افغانی نقدا ویا بشکل بانک گرنتی به یکی از لسان های رسمی کشور دری یا پشتو اخذ میگردد

(c) ketabton.com: The Digital Library

HEWAD DAILY

هیواد

ورځپاڼه

د ۱۳۹۲ ل د چنګاښ ۲۶ مه د ۱۴۳۴ ق د رمضان المبارک ۸ مه د 17/7/2013

چارشنبه	پيشلمي	۳:۱۱	روژه ماتي	۷:۱۲
پنجشنبه	پيشلمي	۳:۱۲	روژه ماتي	۷:۱۲

هوا حالات

کابل	چارشنبه	لمر	لوړه 30°C	ټيټه 17°C
//	پنجشنبه	لمر	لوړه 35°C	ټيټه 17°C
لوېه	چارشنبه	لمر	لوړه 37°C	ټيټه 19°C
//	پنجشنبه	لمر	لوړه 38°C	ټيټه 20°C
ننګرهار	چارشنبه	تندر او باران	لوړه 33°C	ټيټه 28°C
//	پنجشنبه	تيز باران	لوړه 36°C	ټيټه 28°C

د بهرنيو اسعارو په مقابل کې د افغانۍ بيه

د کابل د شهزاده سراى د صرافانو د رييس د معلوماتو له مخې، پرون له غرمې مخکې د بهرنيو پيسو په مقابل کې د افغانۍ ارزښت په دې ډول و:

يو امريکايي ډالر	پېرودل په 57/15 افغانيو	پلورل په 57/20 افغانيو
يو انګليسي پونډ	پېرودل په 85/40 افغانيو	پلورل په 85/50 افغانيو
د اماراتو يو درهم	پېرودل په 15/45 افغانيو	پلورل په 15/50 افغانيو
يو يورو	پېرودل په 74/20 افغانيو	پلورل په 74/30 افغانيو
يو سعودي ريال	پېرودل په 15/15 افغانيو	پلورل په 15/20 افغانيو
زر هندي کلداره	پېرودل په 960 افغانيو	پلورل په 970 افغانيو
زر پاکستاني کلداره	پېرودل په 550 افغانيو	پلورل په 558 افغانيو
زر ايراني تومانه	پېرودل په 17/60 افغانيو	پلورل په 17/70 افغانيو

افغانستان د نړيوالو رسنيو په هنداره کې

((د طالبانو مشران هم نه پوهېږي چې څه روان دي))

امريکايي والسټريټ ژورنال ورځپاڼه په افغانستان کې د سولې په اړه په يوه مطلب کې ليکلي: له څو اونيو راهيسې چې د سولې د خبرو لپاره د طالبانو دفتر پرانيستل شو، د هيواد جګړه په چټکۍ سره پرمخ تللې ده... کرزي د طالبانو له لوري د اسلامي امارت د بيرغ او چوکاټ د لوحې لګولو پر وړاندې اعتراض په توګه د سولې په خبرو کې د خپل حکومت د ګډون د نه کولو خبره وکړه. د والسټريټ ژورنال په وينا، له هغه مهال راهيسې په دوحه کې د طالبانو...

قوماندان هم ورته خبره کړې او ويلي يې چې، که موږ غواړو سوله وکړو، نو د څه لپاره جنګېږو. برتانوي ټايمز ورځپاڼې بيا د افغانستان د بيارغونې په اړه په يوه مطلب کې ليکلي، امريکا د خپلې نړيوالې پراختيايي ادارې ((يو اېس اېډ)) له لارې غوښتل د سړک جوړولو د هغې مهمې پروژې په عملي کولو سره د خلکو زړونه لاس ته راوړي چې؛ ګرديز له خوست سره نښلوي او د حقاني شبکې د قدرت ترمرکزه غزېږي. خو شپږ کاله وروسته چې د دغې پروژې لګښت درې چنده زيات شوى او ۲۳۰ ميليونه ډالرو ته رسېدلى، تراوسه يې بوالې څه باندې له دريو يوه برخه بشپړه شوې ده. د ورځپاڼې په وينا، په افغانستان کې اداري فساد او د لوېديځ بې...

هدفه هڅوته په پام سره د دغې پروژې په تطبيق کې خنډ او د ټګيتونو زياتوالي له نا امنيو سره هم تړلي دي. د سړک جوړونې پر کارکوونکو د وسله والو له خوا حملې شوې؛ په څينو مواردو کې سيمه ييزو جګړه مارانو ته پيسې ورکول شوې چې؛ دې لوړو کارونه لاخراب کړي دي. ټايمز ليکي، د افغانستان د فوايد عامې وزير نجيب الله اوژن د يو اېس اېډ پر هغې پرېکړې انتقاد کړى چې؛ د دغې پروژې قرارداد يې امريکايي کمپنيو ته ورکړى؛ خو هغوى يې کارونه نورو قراردادانو ته ورکړي دي. اوژن وايي، دوى له بانکي تضمين او بکسونو سره راغلل او هغو کمپنيو ته يې کارونه ورکړل؛ چې ترټولو ارزانه وې.

استازي په خوله پالي دي چې؛ دغه کار د کابل او واشنګټن له چارواکو سره په دې اړه چې، ايا د سولې په اړه دريځلي پروسه به بېرته راژوندۍ شي که نه ګونګوسيو ته لاره هواره کړې ده. ورځپاڼه ليکي، د طالبانو قوماندانانو چې په افغانستان کې د جګړې د موسم په تېرېدو کې په جګړو اخته دي، په... دوى هم نه پوهېږي چې څه روان دي. د افغانستان په سهېل لوېديځ پکتيا ولايت کې د جګړې په ډګر کې د طالبانو د منځني سطحې قوماندان وايي؛ دوى نه پوهېږي چې، مشران يې څه کوي، ځکه دوى په دې اړه څېړي، اوازې اوري. د والسټريټ ژورنال په وينا، په لوګر ولايت کې د طالبانو يوه بل...

د ټانکرو چلوونکي د کابل...

د تيلو موادو د ټانکرو امنيت د ملي امنيت د ځانګړي پوليس پر غاړه دى. دغه چاره هغه مهال افغان کورنيو حکومتي پوليسو ته وسپارل شوه چې پر خوځنده کلونو کې د شخصي امنيتي کمپنيو د کارونو په اړه حکومت له شکايتونو وروسته د کورنيو چارو وزارت وياند صديق صديقي که څه هم د تيلو د ټانکرو د يو شمېر خاوندانو له اندېښنو او شکايتونو پر خاى بولي خو ټينګار کوي چې دوى پر يو ځاى پلانونو کار کوي چې له مخې يې د...

لوېو لارو امنيت خوندي کړي. صديقي وايي، دوى هڅه کوي د مېدان وردګو، غزني او زابل د لوېو لارو د ساتونکو شمېر زيات او ترڅنګ يې همکارۍ له ودې ورکړي...

د ټانکرو چلوونکو د ټانکرو پر امنيت د ټانکرو چلوونکو اندېښنې...

سوداګر دې ترنورو مياشتو پورې له ترکمنستانه...

په پلېټ سره په يو اوږد ډول نفتي توکي له ترکمنستانه د هرات ولايت ته لېږدوي او دغه مسله ددې سبب شوې چې افغاني ټانکرونه ودرول شي. د سوداګرۍ او صنايعو وزارت او دغه راز د سوداګرو خونو ځرګنده کړه چې دغه ټانکرونه د افغان سوداګرو دي او هغوى د افغاني ټانکرونو په واسطه دلېږدونې ديپ دلورالي په دليل دروېياس په ورکولو سره د ترکمنستان په پلېټ سره له ټانکرونو څخه استفاده کوي. د وزيرانو شورا اقتصادي کميټې، د تيلو ديپو د لوړوالي د مخنيوي او د سوداګرۍ په برخه کې د اسانتيا په مقصد پرېکړه وکړه چې ترنورو دوو مياشتو پورې دي سوداګرو ته اجازه ورکړل شي چې له ترکمنستانه نفتي توکو لېږدونې ته همغه شان دوام ورکړي او په دې فرصت کې دې دغه ټانکرونه چې نفتي توکي له ترکمنستانه د هرات ولايت ته لېږدوي د صنفي اتحاديو په چوکاټ کې تنظيم شي او افغان دولت ته دې خپلې وجيبې اداکړي. دغونډې په بله برخه...

کې د ننګرهار د ناوې د اکتشافي شرکت د جوړولو طرحه د کرنې او اوبو لګولو وزارت له خوا کميټې ته وړاندې شوه. د کرنې او اوبو لګولو وزير ډيوټ ورکړ چې د ننګرهار د ناوې اکتشافي پروژې له پلاره کېداى شي له زياتو اقتصادي ګټو سره يو ځاى وي. دغه وزارت دمواښتو په پرمختيا او د کرنيزو محصولاتو د توليد د کچې په پراختيا کې دغې پروژې اقتصادي ارزښت په پام کې نيولو سره په دولتي محدودالمسووليت شرکت د ننګرهار د ناوې پروژې د حقوقي شخصيت د بدلون وړانديز وکړ. د کميټې غړو د دغې طرحې د پلي کولو د ځړولو د څرنګوالي په اړه خبرې وکړې...

خادم الحرمين الشريفين دي د پاکستان حکومت له ترهګرۍ...

ستاسو اعليحضرت دلارښوونو او مرستو غوښتونکي دي چې د هغو له برکته افغانستان پاکستان اوسيمې ته سوله اوثبات راشي. يوځل بيا ستاسو اعليحضرت د پيرزوينو له امله د خپلې...

ملتي مراتب وړاندې کوم او دلوى خداى (ج) له دربار ه ستاسو اعليحضرت ته اوږد عمر روغتيا دږوند په ټولو چارو کې بريالېتوب، د سعودي عربستان شاهي کورنۍ ته سرلوړي او د هغه هيواد ورور ملت ته سوکالي غواړم.

د اطلاعاتو او فرهنګ وزارت د فرهنګ د رياست خبرتيا

د زمري د مياشتې د اته ويشتمې نېټې، د هيواد د خپلواکۍ د بېرته ترلاسه کولو د کاليزې په وياړ د ۱۳۹۲ هجري لمريز کال د ادبي او هنري جايزو سيالۍ، د تاريخ او د ادبي تحقيقاتو، شعر، داستان، طنز اونقد، ښکلو هنرونو، سينما، تياتر، موسيقي، راډيو ټلويزيون او ژورناليزم په برخو کې پيلېږي. له مينه والو ليکوالواو هنرمندانو څخه غوښتنه کېږي چې خپل اثار دې د روان کال د زمري د مياشتې ترلسمې نېټې پورې د افغان فلم په ودانۍ کې د فرهنګ رياست د ادبي او هنري جايزو ادارې ته وسپاري.

د زياتې خبرتيا لپاره دې ۰۷۹۴۲۵۴۰۲۴ ګڼه ټليفون له لارې اړيکې ونيول شي.

اعلان وزارت اطلاعات و فرهنگ

وزارت اطلاعات و فرهنگ جمهوری اسلامی افغانستان ازوجوه عادی خویش در نظر دارد تا (پروژه تجدیدآهن پوش های بالای تعمیر ورنگمالی دیوار نمای سمت پارک وسایط وزارت) را تحت قرار داد نمبر (moic/ncs/002/92) ازطریق پروسه داوطلبی باز ملی (ncb) قرارداد نماید. داوطلبان شایسته واجد شرایط علاقمند میتوانند معلومات بیشتر ومجموعه مکمل شرطنامه را به زبان دری توسط درخواست تحریری ضم کاپی جواز معتبر شرکت ازمنزل پنجم مدیریت عمومی تهیه وتدارکات ریاست مالی واداری وزارت اطلاعات وفرهنگ ازساعت ۸ صبح الی ۴ عصر روزهای کاری مراجعه نموده شرطنامه بدست بیاورند.

شرایط شامل (قرارداد مشابه دریکی از۵ سال اخیر به ارزش مبلغ 1000000 افغانی تکمیل گردیده باشد)

آفر های سربسته باید عنوانی ادرس فوق الذکر ساعت ۱۰ قبل ازظهر مورخ ۲۶/۵/۱۳۹۲ تحویل داده شود. داوطلبی الترنتی مجازنیست وآفر های ناوقت رسیده رد خواهند شد. آفر ها درحضور داشت داوطلبان ویانماینده گان شان ساعت ۱۰ قبل ازظهر مورخ ۲۶/۵/۱۳۹۲ گشوده میشود. تمام آفر ها باید همرا باتضمین آفر به مبلغ 73000 افغانی (هفتادوسه هزار افغانی) شامل باشد.

بهرني لنډ خبرونه

مېرکل له امريکا څخه د ربښتينې ژمنې تمه لري

امريکا د استخباراتي ادارې NSA د رسوايي په ارتباط وويل چې دا د امريکا له حکومته په دې اړه د بشپړه وضاحت غوښتنه کوي. دې له يوه جرمني ټلويزيون سره په مرکه کې وويل چې د دوستو ملګرو په توګه بايد پر يو بل اعتبار هم وشي. مېرکل همدارنګه وويلې، د دې لپاره چې د المان کارونکي له استخباراتي ادارو څخه په بشپړ ډول سره وساتل شي، بايد په اړوند ګڼه د شخصي احوالو او معلوماتو مقررات سخت شي.

د جرمني صدراعظمې انګلا مېرکل له امريکا څخه غوښتي، چې د استخباراتي ماموريت پر وخت د دغه هيواد ملي قوانين مراعات کړي. مېرکل د امريکا د استخباراتي ادارې د پټوالي کارکوونکي اوډاره سنوډن له خوا د...

برما وايي ((ټول سياسي بنديان خوشې کوي))

د برما ولسمشر وايي، چې د روان ۲۰۱۳ کال ترپايه به ټول سياسي بنديان خوشې کړي. ولسمشر تين سين دا څرګندونې برتانيا ته د خپل لومړي سفر پرمهال له لندن کې د برتانيا له لومړي وزير ډيوېډ کامېرون سره له خبرو وروسته کړې دي. برما، چې په ميانمار مشهوره ده، وروسته تر هغه، چې د ۲۰۱۰ په مارچ کې تين سين ولسمشر شو، سلګونه سياسي بنديان خوشې کړل. بيا وروسته، داسې انګېرل کېده، چې ګڼ د سياسي بنديانو خوشې کول په هيواد کې د روانو سياسي اصلاحاتو د لړۍ يوه برخه ده. د برما ولسمشر وويل، چې يوې ځانګړې کميټې د هر سياسي بندي د قضيې څېړل پيل کړي دي. برتانيا له د برما د ولسمشر د سفر موخه د دواړو هيوادونو د اقتصادي راکړې ورکړې...

او پسوطې اړيکو غوړېدل په ګوته شوې. وړاندې، د برتانيا لومړي وزير ډيوېډ کامېرون د برما ولسمشر ته ويلي وو، چې په برما کې د بشري حقونو په برخه کې اوچتو او لويو کامونو اخيستلو ته اړتيا ده. ځکه په برما کې د بوديايي اکثريت ډلې له لوري له روهينګيا مسلمانانو سره د ناوړه چلند په اړه ډېر خواشيني ده. تېر کال د راخين ولايت په هدفي وژنو کې ۲۰۰ مسلمانان ووژل شول او لسګونه زره نور د خپلو کورونو او مېنو پرېښودو ته اړ شول.

پوتين: د امريکا د فشار له امله سنوډن په مسکو کې پاتې دى

د روسيې ولسمشر ولاديمير پوتين پر امريکا تور لګولى چې له مسکو څخه بې د ايډوارډ سنوډن د وتلو مخه نيولې ده. پوتين سنوډن د «عيسوي اختر له نه غوښتلي ډالۍ» سره تشبيه کړى دى. پوتين په فنلند کې خبريالانو ته د وينا پر مهال وويل چې سنوډن د امريکا له کبله د مسکو په هوايي ډګر کې بند پاتې دى. پوتين ټينګار وکړ له چې سنوډن پرواز وکړ، دا خبره ټولو ته معلومه شوه او زموږ امريکايي ملګرو د هغه د نورو پروازونو مخه ونيوله. د امريکا د استخباراتي ادارې پخواني کارکوونکي سنوډن، څنګه تر اوسه په روسيه کې ناست دى چې امريکا پر ټولو هغو هيوادونو چې هغه ته د سياسي پناه ورکولو په فکر کې دي فشار ډېر کړى دى. سنوډن د خپل هيواد د ملي امنيت هغه پروسه افشا کړه چې له مخې يې په دغه هيواد او تر هغه دباندې مخابراتي او انټرنيټي اړيکې څارلې. هغه له امريکا څخه هانګکانګ او وروسته مسکو ته والوت، خو له هغه ځايه يې د نه غوښتل چې بل هيواد ته سفر وکړي.

د بنګله دېش جګپوړی اسلام پالی ګرم ختلی

د جنګي جرمونو يوې محکمې اسلام پالي مشر غلام اعظم د پاکستان پر وړاندې د بنګله دېش د ۱۹۷۱ کال د خپلواکۍ له جګړې سره په تړاو په ۵ جرمونو ګرم ګڼلى دى. غلام اعظم د دغې جګړې پر مهال د بنګله دېش دلوېې اسلامي ډلې جماعت اسلامي پلويان، چې ده يې له ۱۹۶۹ تر ۲۰۰۰ کال پورې مشري کړې ده، حکم ورکړى، له پوليسو سره لښکر کړې دي. دا ۹۰ کلن سړى په ۹۰ کاله بند محکوم شوى دى. د بنګله دېش محکمې وړاندې پنځم جزايي حکم دي محکمي بانګلي اعظم، چې ۹۰ کلن دى، د نوطې، پلانونو، پاروني او هم د وژنو په مخنيوي کې دپالي راڼلو په ګډون په ۵ جرمونو ګرم ګڼلى دى.

جنوبي او شمالي کوريا د کايزونګ پر سر خبرې کوي

سره خبرې کوي. جنوبي کوريا غواړي داسې موافقه رامنځته شي چې د پيونګ يانګ کمونستي رهبري به آينده کې دغه صنعتي پارک په يو اړخيز ډول سره ونه تړي. شمالي کوريا په اپريل کې له دغه صنعتي پارک څخه خپل ۵۳۰۰۰ کارګران ايستلي وو.

شمالي او جنوبي کوريا له خو مياشتو راهيسې د تړل شوي اقتصادي خاصي ساحې کايزونګ د بېرته خلاصولو په اړه

له بهرنيو منابعو څخه

له پاکستانه د اورپکو راوښتلو روان کال...

موسم لا پای ته نه دی رسېدلی، خو په خبره يې افغان ځواکونه د دې توان لري، چې د وسله والو پر وړاندې مقاومت وکړي او د امنيتي ستونزو او ګواښونو له د امنيتي چمتوالي چارې په سم ډول پر مخ يوسي.

د وسلو رغول د بي بي سي ډيوې يونټيې په ځواب کې جنرال عظيمي وويل، د ولسمشر کرزي د فرمان له مخې د افغان پوځ لپاره د دغو وسلو پر رغولو کار روان دی، چې تر اوسه د يو شمېر روسي ټانکونو او توپونو په ګډون يوه

اندازه وسلې رغول شوې دي. افغان ولسمشر څو مياشتې وړاندې دفاع وزارت ته امر کړی و، چې د اړتيا له مخې يو شمېر پخوانۍ وسلې ورغوي. نوموړي د دې کار لپاره يې ۶۰ ميليونه ډالر ځانګړي کړي وو. جنرال عظيمي وويل، هندوستان له افغانستان سره د ستراتيژيک تړون په لړ کې د افغان ځواکونو په روزنه او سمباليت کې خپلې همکارۍ روانې ساتي. نوموړي د يوې پوښتنې په ځواب کې ومنله چې د افغان پوځ په ليکو کې د ميرمنو د

جذبولو لپاره د اسانتياوو له برابرولو سره سره دوی په دې برخه کې له ستونزو سره مخامخ دي. جنرال عظيمي وويل، اوس مهال په افغان پوځ کې شاوخوا زر تنه ميرمنې دنده ترسره کوي، چې اړتيا ته په کتو کافي نه دي. دفاع وزارت دغه څرګندونې په داسې وخت کې کوي، چې تېره مياشت د امنيتي مسوليتونو د مرحلې چارې افغان ځواکونو ته وسپارل شوې او ټاکل شوې، چې راتلونکي کال ته د نړيوالو ځواکونو د جګړه ييز ماموريت په پای ته رسېدو د ټول هيواد د امنيت ساتلو چارې د دغو ځواکونو ته وسپارل شي.

د ولايتونو له مخې د محصلانو د منلو د ونډې...

چې په نورو ځنونو کې هم له زياتو ټکيتونو سره سره دغه شان لوېو جرګو جوړولو مهمو ملي مسئلو د حل کولو لپاره کومه ګټه نه ده رسولې. خو ځينو سناتورانو جوړول يې له امريکا سره د امنيتي تړون د لاسليک کولو په برخه کې د خلکو نظر غوښتنې او د هيواد د روانو حالاتو څرګولو لپاره ده نه ګڼل. دغه راز په غونډه کې د افغاني پيسو دارزښت دټيټوالي او د هيواد د ځينو نورو مسئلو په باب اندېښنه څرګنده شوه او ملي اقتصاد کميسيون موظف کړای

شو چې دغه اندېښنې دی په دقيقه توګه وڅېړي او د نتيجې په باب دي رپوټ وړاندې کړي او هم سناتور مولوي حبيب

الرحمن دامر بالمعروف اونهي عن المنکر د يوې ادارې د جوړولو په باب د ليکلې پيشنهاد د وړاندې کولو په ترخ کې، په اسلامي سيستم د بانکونو دعيارولو په اړوند له ځينو رسنيو څخه وغوښتل چې دروژې د مبارکې مياشتې په حرمت دې دسندرو له خپرولو څخه ډډه وکړي او پرځای دې ارزښتناک ديني مطالب خپاره کړي. دغه راز په غونډه کې د جوماتونو په ځينو موذنينو انتقاد وشو چې دروژه ماتې او سپېده داغ په وختونو کې دحج او اوقافو وزارت له خوا برا برشوي مهال وېش په پام کې نه نيسي او په نه ټاکلو وختونو اذان کوي او د حج او اوقافو له وزارت څخه وغوښتل شول چې

په جوماتونو کې دې دبرابر شوي مهال وېش په تطبيق کې هراړخيزې هلې ځلې وکړي. دغونډې په پای کې د ملي شورا ددواړو مجلسونو د مختلط هيئت له خوا دانتخاباتي قوانينو د تصويب له امله هيله وشوه چې ډېر ژر دغه دواړه قوانين د جمهور رييس له خوا توشيح شي چې دربښتينو انتخاباتو وسايل چې د خلکو روا غوښتنه ده، برابر شي. په غونډه کې په ځينو وزيرانو په تېره بيا د کورنيو چارو په وزير نيوکه وشوه چې د ملي شورا په وړاندې همغه شان په بې نو بيرې سره عمل کوي ان درسمي کتنو په وخت کې دخپل کار دفتر ته نه حاضرېږي. ټينګار وشو چې په پارلماني چارو کې ددولت وزير اود جمهوري رياست مقام دی په دې باب څېړنې وکړي.

د پوهنې وزارت د تخنيکي او مسلکي زده کړو د معينيت خبرتيا

د پوهنې وزارت د تخنيکي او مسلکي زده کړو معينيت په پام کې لري چې د پرمختيايي پروګرامونو په لړ کې د (Voucher) د زده کړې د برنامې له لارې يو شمېر هغه ښځينه او نارينه ځوانان چې د تخنيکي او مسلکي زده کړو انسټيټوټونو او مکتبونو څخه له دولسم او څوارلسم ټولګي څخه په روان کال کې فارغ شوي او يا د فراغت په درشل کې وي د آزموينې له لارې په لنډمهالې برنامه کې تنظيم کړي. مينه وال کولاى شي د روان کال د چنګاښ د مياشتې په ۲۹، ۳۰ او ۳۱ مه چې د ۲۰۱۳ ميلادي کال د جولاى د مياشتې له ۲۰، ۲۱ او ۲۲ مې سره سمون خوري د نوم ليکنې لپاره او دغه راز د ۱۳۹۲ کال د زمري د مياشتې په ۷مه چې د ۲۰۱۳ ميلادي کال د جولاى د مياشتې له ۲۹ مې سره برابره ده د آزموينې د ترسره کولو په موخه د سهار په نهو بجو په دارالامان کې د اداري او مديريت انسټيټوټ (نيما) کتابخانې ته ورشي. د اړيکې شمېره (077946299)

افغان اعلانات

Dr: shamsulhaq Aryanfar, Head of Govt. Dailies

Editor-in-chief: Ahmad Zalmai (Shahbaz) 0700078578

Deputy: Shah Wali "Qarar"

د ورځپاڼو رييس ډاکټر شمس الحق آريان فر ۰۷۹۹۳۲۵۸۵۰

رييس او مسوول مدير احمد زلمى شهباز ۰۷۰۰۰۷۸۵۷۸ ۰۲۰۲۳۰۲۱۳۰

مرستيال شاولي قرار ۰۷۹۹۳۱۴۵۰۶ ۰۲۰۲۳۰۲۱۲۹

سرپرست مسوول سکرتر شيرمحمد نظري ۰۷۷۲۰۳۶۷۱۵

ډيزاين احمدشاه سخي ۰۷۹۹۵۶۶۲۸۵

کتونکې ډله
- سيديوسف 'شريفي'
- محمد صادق قلندري
- مير محمدي مزيري
- قسيم 'آرون'

د ورځپاڼې د وېش څانګه ۰۲۰۲۳۰۰۳۳۷ ۰۷۰۰۷۹۶۰۱۷۱

برېښناليک hewad1948@yahoo.com

چاپځاى: د ازادۍ مطبعه

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library